

eul_wid: okg-ek

Πλούταρχος ὁ Χαιρωνεύς · Plutarch of Chaeronea

Marcellus

Μάρκελλος

Period: Ῥωμαϊκή [Roman](#)
Dialect: Ἀττικίζουσα [Atticizing](#)
Domain: Φιλοσοφία [Philosophy](#)
Format: Πεζός [Prose](#)
Affiliation: [Platonist](#)

- Marc t 1 ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ Μάρκον δὲ Κλαύδιον τὸν πεντάκις ὑπατεύσαντα Ῥωμαίων Μάρκου μὲν υἱὸν γενέσθαι λέγουσι, κληθῆναι δὲ τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας πρῶτον Μάρκελλον, ὅπερ ἐστὶν Ἀρήιον, ὡς φησι Ποσειδώνιος (FGrH 87 F 41).
- Marc 1 2 ἦν γὰρ τῇ μὲν ἐμπειρίᾳ πολεμικός, τῷ δὲ σώματι ῥωμαλέος, τῇ δὲ χειρὶ πλήκτης, τῇ δὲ φύσει φιλοπόλεμος, καὶ τοῦτο δὴ πολὺ τὸ γαῦρον καὶ ἀγέρωχον ἐπιφαίνων ἐν τοῖς ἀγῶσι· τῷ δ' ἄλλῳ τρόπῳ σώφρων, φιλόανθρωπος, Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ λόγων ἄχρι τοῦ τιμᾶν καὶ θαυμάζειν τοὺς κατορθοῦντας ἐραστής, αὐτὸς δ' ὑπ' ἀσχολιῶν ἐφ' ὅσον ἦν πρόθυμος ἀσκήσαι καὶ μαθεῖν οὐκ ἐξικόμενος. ^[5]
- Marc 1 3 εἰ γὰρ ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ὁ θεός, ὥσπερ Ὅμηρος εἴρηκεν (Il.
- Marc 1 4 14, 86), ἐκ νεότητος ἔδωκε καὶ ἐς γῆρας τολυπεύειν ἀργαλέους πολέμους, καὶ τοῖς τότε πρωτεύουσι Ῥωμαίων, οἱ νέοι μὲν ὄντες περὶ Σικελίαν Καρχηδονίοις, ἀκμάζοντες δὲ Γαλάταις ὑπὲρ αὐτῆς Ἰταλίας ἐπολέμουν, ἥδη δὲ γηρῶντες Ἀννίβᾳ πάλιν συνείχοντο καὶ Καρχηδονίοις, οὐκ ἔχοντες ὥσπερ οἱ πολλοὶ διὰ γῆρας ἀνάπαυσιν στρατειῶν, ἀλλ' ἐπὶ στρατηγίας πολέμων καὶ ἡγεμονίας κατ' εὐγένειαν καὶ ἀρετὴν ἀγόμενοι. ^[5]
- Marc 2 1 Μάρκελλος δὲ πρὸς οὐδὲν μὲν ἦν μάχης εἶδος ἀργὸς οὐδ' ἀνάσκητος, αὐτὸς δ' ἑαυτοῦ κράτιστος ἐν τῷ μονομαχεῖν γενόμενος, οὐδεμίαν πρόκλησιν ἔφυγε, πάντας δὲ τοὺς προκαλεσαμένους ἀπέκτεινε.
- Marc 2 2 ἐν δὲ Σικελίᾳ τὸν ἀδελφὸν Ὀτακίλιον κινδυνεύοντα διέσωσεν, ὑπερασπίσας καὶ ἀποκτείνας τοὺς ἐπιφερομένους.
- Marc 2 3 ἀνθ' ὧν ὄντι μὲν ἔτι νέῳ στέφανοι καὶ γέρα παρὰ τῶν στρατηγῶν ἦσαν, εὐδοκιμοῦντα δὲ μᾶλλον ἀγορανόμον μὲν ἀπέδειξε τῆς ἐπιφανεστεράς τάξεως ὁ δῆμος, οἱ δ' ἱερεῖς αὐγούρα· τοῦτο δ' ἐστὶν ἱερωσύνης εἶδος ᾧ μάλιστα τὴν ἀπ' οἰωνῶν μαντικὴν ἐπιβλέπειν καὶ παραφυλάττειν <ὁ> νόμος δέδωκεν.
- Marc 2 5 ἡναγκάσθη δ' ἀγορανομῶν δίκην ἀβούλητον εἰσενεγκεῖν. ἦν γὰρ αὐτῷ παῖς ὁμώνυμος ἐν ὥρᾳ, τὴν ὄψιν ἐκπρεπής, οὐχ ἥττον δὲ τῷ σωφρονεῖν καὶ πεπαιδεῦσθαι περιβλεπτος ὑπὸ τῶν πολιτῶν· τούτῳ Καπετωλῖνος ὁ τοῦ Μαρκέλλου συνάρχων, ἀσελγὴς ἀνὴρ καὶ θρασύς, ἐρῶν λόγους προσήνεγκε. ^[5]

- Marc 2 6 τοῦ δὲ παιδὸς τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν ἀποτριψαμένου τὴν πεῖραν, ὥς δ' αὖθις ἐπεχείρησε, κατειπόντος πρὸς τὸν πατέρα, βαρέως ἐνεγκὼν ὁ Μάρκελλος προσήγγειλε τῇ βουλῇ τὸν ἄνθρωπον.
- Marc 2 7 ὁ δὲ πολλὰς μὲν ἀποδράσεις καὶ παραγραφὰς ἐμηχανᾶτο, τοὺς δημάρχους ἐπικαλούμενος· ἐκείνων δὲ μὴ προσδεχομένων τὴν ἐπικλήσιν, ἀρνήσει τὴν αἰτίαν ἔφυγε, καὶ μάρτυρος οὐδενὸς τῶν λόγων γεγονότος, ἔδοξε μεταπέμπεσθαι τὸν παῖδα τῇ βουλῇ. ^[5]
- Marc 2 8 παραγενομένου δ' ἰδόντες ἐρύθημα καὶ δάκρυον καὶ μεμειγμένον ἅμα τῷ θυμουμένῳ τὸ αἰδούμενον, οὐδενὸς ἄλλου δεηθέντες τεκμηρίου κατεψηφίσαντο καὶ χρήμασιν ἐζημίωσαν Καπετωλῖνον, ἐξ ὧν ὁ Μάρκελλος ἀργυρᾷ λοιβεῖα ποιησάμενος τοῖς θεοῖς καθιέρωσεν. Ἐπεὶ δὲ τοῦ πρώτου τῶν Καρχηδονίων πολέμων ἔτει δευτέρῳ καὶ εἰκοστῷ συναιρεθέντος ἀρχαὶ πάλιν Γαλατικῶν ἀγώνων διεδέχοντο τὴν Ῥώμην, οἱ δὲ τὴν ὑπαλπεῖαν νεμόμενοι τῆς Ἰταλίας Ἵνσομβρες, Κελτικὸν ἔθνος, μεγάλοι καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὄντες δυνάμει, <προσ> ἐκάλουν καὶ μετεπέμποντο Γαλατῶν τοὺς μισθοῦ στρατευομένους, οἱ Γαισάται καλοῦνται, [καὶ] θαυμαστὸν μὲν ἐδόκει καὶ τύχης ἀγαθῆς γενέσθαι τὸ μὴ συρραγῆναι τὸν Κελτικὸν εἰς τὸ αὐτὸ τῷ Λιβυκῷ πόλεμον, ἀλλ' ὥσπερ ἐφεδρεῖαν εἰληφότας τοὺς Γαλάτας, ὀρθῶς καὶ δικαίως ἀτρεμήσαντας μαχομένων ἐκείνων, οὕτω δὴ τότε τοῖς νενικηκόσιν ἐπαποδύεσθαι καὶ προκαλεῖσθαι σχολὴν ἄγοντας· οὐ μὴν ἀλλὰ μέγαν ἢ τε χώρα παρεῖχε <φόβον> διὰ τὴν γειτνίασιν, ὁμῶρ καὶ προσοίκῳ πολέμῳ συνοισομένοις, καὶ τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῶν Γαλατῶν· οὐς μάλιστα Ῥωμαῖοι δεῖσαι δοκοῦσιν, ἅτε δὴ καὶ τὴν πόλιν ὑπ' αὐτῶν ἀποβαλόντες, ἐξ ἐκείνου δὲ καὶ θέμενοι νόμον ἀτελεῖς εἶναι στρατείας τοὺς ἱερέας πλὴν εἰ μὴ Γαλατικὸς πάλιν ἐπέλθοι πόλεμος. ^[5]
- Marc 3 5 ἐδήλου δὲ καὶ τὸν φόβον αὐτῶν ἢ τε παρασκευὴ (μυριάδες γὰρ ἐν ὅπλοις ἅμα τοσαῦται Ῥωμαίων οὔτε πρότερον οὔθ' ὕστερον γενέσθαι λέγονται), καὶ τὰ περὶ τὰς θυσίας καινοτομούμενα· βαρβαρικὸν μὲν <γὰρ> οὐδὲν οὐδ' ἔκφυλον ἐπιτηδεύοντες, ἀλλ' ὥς ἐνι μάλιστα ταῖς δόξαις Ἑλληνικῶς διακείμενοι καὶ πρῶτος πρὸς τὰ θεῖα, τότε τοῦ πολέμου συμπεσόντος ἠναγκάσθησαν, εἵξαντες λογίοις τισὶν ἐκ τῶν Σιβυλλείων, δύο μὲν Ἑλληνας, ἄνδρα καὶ γυναῖκα, δύο δὲ Γαλάτας ὁμοίως ἐν τῇ καλουμένῃ βοῶν ἀγορᾷ κατορύξαι ζῶντας· <ἐφ'> οἷς ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ Νοεμβρίῳ μηνὶ δρῶσιν [Ἑλλησι καὶ Γαλάταις] ἀπορρήτους καὶ ἀθεάτους ἱεουργίας. ^[5]
- Marc 4 1 Οἱ μὲν οὖν πρῶτοι τῶν ἀγώνων νίκας τε μεγάλας καὶ σφάλματα τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέγκαντες, εἰς οὐδὲν ἐτελεύτησαν πέρας βέβαιον· Φλαμίνιου δὲ καὶ Φουρίου τῶν ὑπάτων μεγάλαις ἐκστρατευσάντων δυνάμεσιν ἐπὶ τοὺς Ἵνσομβρας, ὥφθη μὲν αἵματι ῥέων ὁ διὰ τῆς Πικηνίδος χώρας ποταμός, ἐλέχθη δὲ τρεῖς σελήνας φανῆναι περὶ πόλιν Ἀρίμινον· οἱ δ' ἐπὶ ταῖς ὑπατικαῖς ψηφοφορίαις παραφυλάττοντες <τοὺς> οἰωνοὺς ἱερεῖς διεβεβαιοῦντο μοχθηρὰς καὶ δυσόρνιας αὐτοῖς γεγονέναι τὰς τῶν ὑπάτων ἀναγορεύσεις.
- Marc 4 4 εὐθὺς οὖν ἔπεμψεν ἡ σύγκλητος ἐπὶ στρατόπεδον γράμματα, καλοῦσα καὶ μεταπεμπομένη τοὺς ὑπάτους, ὅπως ἐπανελθόντες ἢ τάχιστα τὴν ἀρχὴν ἀπέιπωνται, καὶ μηδὲν ὥς ὑπατοὶ φθάσωσι πρᾶξαι πρὸς τοὺς πολεμίους.
- Marc 4 5 ταῦτα δεξάμενος τὰ γράμματα Φλαμίνιος οὐ πρότερον ἔλυσεν, ἢ μάχην συνάψας τρέψασθαι τοὺς βαρβάρους καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐπιδραμεῖν.
- Marc 4 6 ὥς οὖν ἐπανῆλθε μετὰ πολλῶν λαφύρων, οὐκ ἀπήντησεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὅτι καλούμενος οὐκ εὐθὺς ὑπήκουσεν οὐδ' ἐπίσθη τοῖς γράμμασιν, ἀλλ' ἐνύβρισε καὶ κατεφρόνησε, μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀποψηφίσασθαι τὸν θρίαμβον αὐτοῦ, θριαμβεύσαντα δ' ἰδιώτην ἐποίησεν, ἀναγκάσας ἐξομόσασθαι τὴν ὑπατείαν μετὰ τοῦ συνάρχοντος. ^[5]
- Marc 4 7

οὕτω πάντα τὰ πράγματα Ῥωμαίοις εἰς τὸν θεὸν ἀνήγετο, μαντείων δὲ καὶ πατρίων ὑπεροψίαν οὐδ' ἐπὶ ταῖς μεγίσταις εὐπραξίαις ἀπεδέχοντο, μεῖζον ἡγούμενοι πρὸς σωτηρίαν πόλεως τὸ θαυμάζειν τὰ θεῖα τοὺς ἄρχοντας ἢ τὸ κρατεῖν τῶν πολεμίων. Τιβέριος γοῦν Σεμπρώνιος, ἀνὴρ δι' ἀνδρείαν καὶ καλοκαγαθίαν οὐδενὸς ἦττον ἀγαπηθεὶς ὑπὸ Ῥωμαίων, ἀπέδειξε μὲν ὑπατεύων διαδόχους Σκιπίωνα Νασικᾶν καὶ Γάϊον Μάρκιον· ἤδη δ' ἐχόντων αὐτῶν ἐπαρχίας καὶ στρατεύματ' <α, μαντ> ἰκοῖς ὑπομνήμασιν ἐντυχὼν εὗρεν ἡγνοημένον ὑφ' αὐτοῦ τι τῶν πατρίων. ^[5]

Marc 5 1 ἦν δὲ τοιοῦτον· ὅταν ἄρχων ἐπ' ὄρνισι καθεζόμενος ἔξω πόλεως, οἶκον <ἔχων> ἢ σκηνὴν μεμισθωμένην, ὑπ' αἰτίας τινὸς ἀναγκασθῇ μῆπω γεγονότων σημείων βεβαίως ἐπανελθεῖν εἰς πόλιν, ἀφεῖναι χρῆν τὸ προμεμισθωμένον οἶκημα καὶ λαβεῖν ἕτερον ἐξ οὗ ποιήσεται τὴν θέαν αὐθις ἐξ ὑπαρχῆς. ^[5]

Marc 5 3 τοῦτ' ἔλαθεν ὡς ἔοικε τὸν Τιβέριον, καὶ δις τῷ αὐτῷ χρησάμενος ἀπέδειξε τοὺς εἰρημένους ἄνδρας ὑπάτους· ὕστερον δὲ γνοὺς τὴν ἀμαρτίαν, ἀνήνεγκε πρὸς τὴν σύγκλητον.

Marc 5 4 ἡ δ' οὐ κατεφρόνησε τοῦ κατὰ μικρὸν οὕτως ἐλλείμματος, ἀλλ' ἔγραψε τοῖς ἀνδράσι, καὶ ἐκεῖνοι τὰς ἐπαρχίας ἀπολιπόντες ἐπανῆλθον εἰς Ῥώμην ταχὺ καὶ κατέθεντο τὴν ἀρχήν.

Marc 5 5 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐπράχθη· περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους χρόνους καὶ δύο ἱερεῖς ἐπιφανέστατοι τὰς ἱερωσύνας ἀφηρέθησαν, Κορνήλιος μὲν Κέθηγος ὅτι τὰ σπλάγχνα τοῦ ἱερείου παρὰ τάξιν ἐπέδωκε, Κούϊντος δὲ Σουλπίκιος ἐπὶ τῷ θύοντος αὐτοῦ τὸν κορυφαῖον ἀπορρυῆναι τῆς κεφαλῆς πῖλον, ὃν οἱ καλούμενοι φλαμίνιοι φοροῦσι. ^[5]

Marc 5 6 Μινικίου δὲ δικτάτορος ἵππαρχον ἀποδείξαντος Γάϊον Φλαμίνιον, ἐπεὶ τρισμὸς ἠκούσθη μυδὸς ὃν σόρικα καλοῦσιν, ἀποψηφισάμενοι τούτους, αὐθις ἑτέρους κατέστησαν.

Marc 5 7 καὶ τὴν ἐν οὕτω μικροῖς ἀκρίβειαν φυλάττοντες, οὐδεμιᾷ προσεμείγνυσαν δεισιδαιμονίᾳ τῷ μηδὲν ἀλλάττειν μηδὲ παρεκβαίνειν τῶν πατρίων. Ὡς δ' οὖν ἐξωμόσαντο τὴν ἀρχὴν οἱ περὶ τὸν Φλαμίνιον, διὰ τῶν καλουμένων μεσοβασιλέων ὑπατος ἀποδείκνυται Μάρκελλος, καὶ παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἀποδείκνυσιν αὐτῷ συνάρχοντα Γναῖον Κορνήλιον.

Marc 6 2 ἐλέχθη μὲν οὖν ὡς πολλὰ συμβατικά τῶν Γαλατῶν <προτεινάντων>, καὶ τῆς βουλῆς εἰρηναῖα βουλευομένης, ὁ Μάρκελλος ἐξετράχυνε τὸν δῆμον ἐπὶ τὸν πόλεμον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ γενομένης εἰρήνης ἀνακαινίσαι τὸν πόλεμον οἱ Γαισάται δοκοῦσι, τὰς Ἄλπεις ὑπερβαλόντες καὶ τοὺς Ἰνσόμβρους ἐπάραντες· τρισμύριοι γὰρ ὄντες, προσεγένοντο πολλαπλασίοις ἐκείνοις οὖσι, καὶ μέγα φρονοῦντες εὐθὺς ἐπ' Ἀκέρρας ὥρμησαν, πόλιν ὑπὲρ ποταμοῦ Πάδου συνωκισμένην· ἐκεῖθεν δὲ μυρίους τῶν Γαισατῶν ὁ βασιλεὺς Βριτόματος ἀναλαβὼν τὴν περὶ Πάδον χώραν ἐπόρθει. ^[5]

Marc 6 5 ταῦτα Μάρκελλος πυθόμενος, τὸν μὲν συνάρχοντα πρὸς Ἀκέρραις ἀπέλιπε, τὴν πεζὴν καὶ βαρεῖαν ὁμοῦ πᾶσαν ἔχοντα δύναμιν καὶ τῶν ἱππέων μέρος τρίτον· αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἱππεῖς ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐλαφροτάτους τῶν ὀπλιτῶν περὶ ἑξακοσίους ἤλαυνεν, οὐθ' ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀνιείς τὸν δρόμον, ἕως ἐπέβαλε τοῖς μυρίοις Γαισαταῖς περὶ τὸ καλούμενον Κλαστίδιον, Γαλατικὴν κώμην οὐ πρὸ πολλοῦ Ῥωμαίοις ὑπήκοον γεγεννημένην. ^[5]

Marc 6 7 ἀναλαβεῖν δὲ καὶ διαναπαῦσαι τὸν στρατὸν οὐχ ὑπῆρξεν αὐτῷ· ταχὺ γὰρ αἰσθησιν τοῖς βαρβάροις ἀφικόμενος παρέσχε, καὶ κατεφρονήθη, πεζῶν μὲν ὀλίγων παντάπασιν ὄντων σὺν αὐτῷ, τὸ δ' ἱππικὸν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τῶν Κελτῶν τιθεμένων.

Marc 6 8 κράτιστοι γὰρ ὄντες ἵππομαχεῖν καὶ μάλιστα τούτῳ διαφέρειν δοκοῦντες, τότε καὶ πλήθει πολὺ τὸν Μάρκελλον ὑπερέβαλλον. εὐθὺς οὖν ἐπ' αὐτὸν ὡς ἀναρπασόμενοι μετὰ βίας πολλῆς καὶ δεινῶν ἀπειλῶν ἐφέροντο, τοῦ βασιλέως προῖππεύοντος.

Marc 6 9

ὁ δὲ Μάρκελλος, ὡς μὴ φθαῖεν αὐτὸν ἐγκυκλωσάμενοι καὶ περιχυθέντες ὀλιγοστὸν ὄντα, τὰς ἴλας ἤγε πόρρω τῶν ἰπέων καὶ παρήλαυνε, λεπτὸν ἐκτείνων τὸ κέρας, ἄχρι οὗ μικρὸν ἀπέσχε τῶν πολεμίων. Ἦδη δέ πως εἰς ἐμβολὴν ἐπιστρέφοντος αὐτοῦ, συντυγχάνει τὸν ἵππον πτυρέντα τῇ γαυρότητι τῶν πολεμίων ἀποτραπέσθαι καὶ βίᾳ φέρειν ὀπίσω τὸν Μάρκελλον. ^[5]

Marc 6 11 ὁ δὲ τοῦτο δεισας μὴ ταραχὴν ἐκ δεισδαιμονίας τοῖς Ῥωμαίοις ἐνεργάσεται, ταχὺ περισπάσας ἐφ' ἥνιαν τῷ χαλινῷ καὶ περιστρέψας τὸν ἵππον ἐναντίον τοῖς πολεμίοις, τὸν ἥλιον [αὐτὸς] προσεκύνησεν, ὡς δὴ μὴ κατὰ τύχην, ἀλλ' ἔνεκα τούτου τῇ περιαγωγῇ χρησάμενος οὕτω γὰρ ἔθος ἐστὶ Ῥωμαίοις προσκυνεῖν τοὺς θεοὺς περιστρεφομένους, **** αὐτὸν ἤδη προσμειγνύντα τοῖς ἐναντίοις προσεὔξασθαι τῷ Φερετρίῳ Διὶ τὰ κάλλιστα τῶν παρὰ τοῖς πολεμίοις ὅπλων καθιερώσειν. ^[5]

Marc 7 1 Ἐν τούτῳ δὲ κατιδὼν ὁ τῶν Γαλατῶν βασιλεὺς καὶ τεκμηράμενος ἀπὸ τῶν συμβόλων ἄρχοντα τοῦτον εἶναι, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων ἐξελάσας τὸν ἵππον ὑπηγνίασεν, ἅμα τῇ φωνῇ προκλητικὸν ἐπαλαλάζων καὶ τὸ δόρυ κραδαίνων, ἀνὴρ μεγέθει τε σώματος ἔξοχος Γαλατῶν, καὶ πανοπλία <διαφέρων> ἐν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ καὶ βαφαῖς καὶ ποικίλμασι πᾶσιν ὥσπερ ἀστραπῇ [διαφέρων] στιλβούσῃ. ^[5]

Marc 7 2 ὡς οὖν ἐπιβλέψαντι τὴν φάλαγγα τῷ Μαρκέλλῳ ταῦτα τῶν ὅπλων ἔδοξε κάλλιστα, καὶ κατὰ τούτων ὑπέλαβε πεποιῆσθαι τῷ θεῷ τὴν κατευχήν, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν ἄνδρα, καὶ τῷ δόρατι διακόψας τὸν θώρακα, καὶ συνεπερείσας τῇ ῥύμῃ τοῦ ἵππου, ζῶντα μὲν αὐτὸν περιέτρεψε, δευτέραν δὲ καὶ τρίτην πληγὴν ἐνσείσας εὐθὺς ἀπέκτεινεν. ^[5]

Marc 7 3 ἀποπηδήσας δὲ τοῦ ἵππου καὶ τῶν ὅπλων τοῦ νεκροῦ ταῖς χερσὶν ἐφαψάμενος, <ἀναβλέψας> πρὸς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· „ὦ μεγάλα στρατηγῶν καὶ ἡγεμόνων ἔργα καὶ πράξεις [καί] ἐπιβλέπων ἐν πολέμοις καὶ μάχαις, Φερέτριε Ζεῦ, μαρτύρομαί σε Ῥωμαίων τρίτος ἄρχων ἄρχοντα καὶ βασιλέα στρατηγὸς ἰδίᾳ χειρὶ τόνδε τὸν ἄνδρα κατεργασάμενος καὶ κτείνας, σοὶ καθιεροῦν τὰ πρῶτα καὶ κάλλιστα τῶν λαφύρων. ^[5]

Marc 7 4 σὺ δὲ [δια]δίδου τύχην ὁμοίαν ἐπὶ τὰ λοιπὰ τοῦ πολέμου προστρεπομένοις.

Marc 7 5 “ ἐκ τούτου συνέμισγον οἱ ἱππεῖς οὐ διακεκριμένοις τοῖς ἱππεῦσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πεζοὺς ὁμοῦ προσφερομένους μαχόμενοι, καὶ νικῶσι νίκην ἰδέα τε καὶ τρόπῳ περιττὴν καὶ παράδοξον ἱππεῖς γὰρ ἱππέας καὶ πεζοὺς ἅμα τοσοῦτοι τοσοῦτους οὔτε πρότερον οὐθ' ὕστερον νικῆσαι λέγονται. Κτείνας δὲ τοὺς πλείστους καὶ κρατήσας ὅπλων καὶ χρημάτων, ἐπανήλθε πρὸς τὸν συνάρχοντα, μοχθηρῶς πολεμοῦντα Κελτοῖς περὶ πόλιν μεγίστην καὶ πολυανθρωποτάτην τῶν Γαλατικῶν· Μεδιόλανον καλεῖται, καὶ μητρόπολιν [μὲν] αὐτὴν οἱ τῇδε Κελτοὶ νομίζουσιν· ὅθεν ἐκθύμως μαχόμενοι περὶ αὐτῆς, ἀντεπολιόρκουν τὸν Κορνήλιον. ^[5]

Marc 7 8 ἐπελθόντος δὲ τοῦ Μαρκέλλου, καὶ τῶν Γαισατῶν, ὡς ἐπύθοντο τὴν τοῦ βασιλέως ἥτταν καὶ τελευτήν, ἀπελθόντων, τὸ μὲν Μεδιόλανον ἀλίσκεται, τὰς δ' ἄλλας πόλεις αὐτοὶ παραδιδόασιν οἱ Κελτοὶ καὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέπουσι πάντα Ῥωμαίοις. καὶ τούτοις μὲν ἦν εἰρήνη μετρίων τυχοῦσι. Ψηφισαμένης δὲ τῆς συγκλήτου μόνῳ Μαρκέλλῳ θρίαμβον, εἰσήλαυνε, τῇ μὲν ἄλλῃ λαμπρότητι καὶ πλούτῳ καὶ λαφύροις καὶ σώμασιν ὑπερφυέσιν αἰχμαλώτων ἐν ὀλίγοις θαυμαστός, ἥδιστον δὲ πάντων θέαμα καὶ καινότατον ἐπιδεικνύμενος αὐτὸν κομίζοντα τῷ θεῷ τὴν τοῦ βαρβάρου πανοπλίαν. ^[5]

Marc 8 2 δρυὸς γὰρ εὐκτεάνου πρέμνον ὄρθιον καὶ μέγα τεμῶν, καὶ ἀσκήσας ὥσπερ τρόπαιον, ἀνεδήσατο καὶ κατήρτησεν ἐξ αὐτοῦ τὰ λάφυρα, κόσμῳ διαθεῖς καὶ περιαρμόσας ἕκαστον.

Marc 8 3 προϋούσης δὲ τῆς πομπῆς, ἀράμενος αὐτὸς ἐπέβη τοῦ τεθρίππου, καὶ τροπαιοφόρων ἀγαλμάτων ἐκεῖνο κάλλιστον καὶ διαπρεπέστατον ἐπόμπευε διὰ τῆς πόλεως.

Marc 8 4

ὁ δὲ στρατὸς εἶπετο, καλλίστοις ὅπλοις κεκοσμημένος, ἄδων ἅμα πεπονημένα μέλη καὶ παιᾶνας ἐπινικίους εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν στρατηγόν. οὕτω δὲ προβάς καὶ παρελθὼν εἰς τὸν νεὼν τοῦ Φερετρίου Διός, ἀνέστησε καὶ καθιέρωσε τρίτος καὶ τελευταῖος ἄχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος.

Marc 8 6 πρῶτος μὲν γὰρ ἀνήνεγκε σκῦλα Ῥωμύλος ἀπ' Ἀκρωνος τοῦ Καιρινήτου, δεύτερος δὲ Κόσσοις Κορνήλιος ἀπὸ Τολουμνίου Τυρρηνοῦ, μετὰ δὲ τούτους Μάρκελλος ἀπὸ Βριτομάτου βασιλέως Γαλατῶν, μετὰ δὲ Μάρκελλον οὐδ' εἷς. Καλεῖται δ' ὁ μὲν θεὸς ὧ πέμπεται Φερέτριος Ζεὺς, ὡς μὲν ἔνιοί φασιν, ἀπὸ τοῦ φερετρευομένου τροπαίου κατὰ τὴν Ἑλληνίδα γλῶσσαν, ἔτι πολλὴν τότε συμμεμειγμένην τῇ Λατίνων, ὡς δ' ἕτεροι, Διὸς ἐστὶν ἡ προσωνομία κεραυνοβολοῦντος. [5]

Marc 8 7 τὸ γὰρ τύπτειν φέρειν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν.

Marc 8 8 ἄλλοι δὲ παρὰ τὴν τοῦ πολεμίου πληγὴν γεγονέναι τοῦνομα λέγουσι· καὶ γὰρ νῦν ἐν ταῖς μάχαις, ὅταν διώκωσι τοὺς πολεμίους, πυκνὸν τὸ φέρε, τουτέστι παῖε, παρεγγυῶσιν ἀλλήλοις.

Marc 8 9 τὰ δὲ σκῦλα σπόλια μὲν κοινῶς, ἰδίως δ' ὀπίμια ταῦτα καλοῦσι. καίτοι φασὶν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι Νομᾶν Πομπήλιον καὶ πρώτων ὀπιμίων καὶ δευτέρων καὶ τρίτων μνημονεύειν, τὰ μὲν πρῶτα ληφθέντα τῷ Φερετρίῳ Διὶ κελεύοντα καθιεροῦν, τὰ δεύτερα δὲ τῷ Ἄρει, τὰ δὲ τρίτα τῷ Κυρίῳ, καὶ λαμβάνειν γέρας ἀσσάρια τριακόσια τὸν πρῶτον, τὸν δὲ δεύτερον διακόσια, τὸν δὲ τρίτον ἑκατόν. [5]

Marc 8 10 ὁ μὲντοι πολὺς οὗτος ἐπικρατεῖ λόγος, ὡς ἐκείνων μόνων ὀπιμίων ὄντων, ὅσα καὶ παρατάξεως οὔσης καὶ πρῶτα καὶ στρατηγοῦ [καὶ] στρατηγὸν ἀνελόντος. περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν νίκην ἐκείνην καὶ τοῦ πολέμου τὴν κατάλυσιν οὕτως ὑπερηγάπησαν, ὥστε καὶ τῷ Πυθίῳ χρυσοῦν κρατῆρα ἀπὸ λιτρῶν *** εἰς Δελφοὺς ἀποστεῖλαι χαριστήριον, καὶ τῶν λαφύρων ταῖς τε συμμαχίσι μεταδοῦναι πόλεσι λαμπρῶς, καὶ πρὸς Ἱέρωνα πολλὰ πέμψαι τὸν Συρακοσίων βασιλέα, φίλον ὄντα καὶ σύμμαχον. [5]

Marc 9 1 Ἀννίβου δ' ἐμβالόντος εἰς Ἰταλίαν, ἐπέμφθη μὲν ὁ Μάρκελλος ἐπὶ Σικελίαν στόλον ἄγων· ἐπεὶ δ' ἡ περὶ Κάννας ἀτυχία συνέπεσε, καὶ Ῥωμαίων οὐκ ὀλίγαι μυριάδες ἐν τῇ μάχῃ διεφθάρησαν, ὀλίγοι δὲ σωθέντες εἰς Κανύσιον συνεπεφεύγεσαν, ἣν δὲ προσδοκία τὸν Ἀννίβαν εὐθὺς ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἔλᾶν, ὅπερ ἦν κράτιστον τῆς δυνάμεως ἀνηρηκότα, πρῶτον μὲν ὁ Μάρκελλος ἀπὸ τῶν νεῶν ἔπεμψε τῇ πόλει φυλακὴν πεντακοσίους καὶ χιλίους ἄνδρας, ἔπειτα δόγμα τῆς βουλῆς δεξάμενος, εἰς Κανύσιον παρήλθε, καὶ τοὺς ἐκεῖ συνειλεγμένους παραλαβὼν ἐξήγαγε τῶν ἐρυμάτων, ὡς οὐ προησόμενος τὴν χώραν. [5]

Marc 9 4 Ῥωμαίοις δὲ τῶν ἡγεμονικῶν καὶ δυνατῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ἐν ταῖς μάχαις, Φαβίου δὲ Μαξίμου, τοῦ πλεῖστον ἔχοντος ἀξίωμα πίστεως καὶ συνέσεως, τὸ λῖαν ἀπηκριβωμένον ἐν τοῖς ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν λογισμοῖς ὡς ἄργον ἐπὶ τὰς πράξεις καὶ ἄτολμον ἡτιῶντο· καὶ νομίζοντες ἀποχρῶντα τοῦτον ἔχειν πρὸς ἀσφάλειαν, οὐ διαρκῆ δὲ πρὸς ἄμυναν στρατηγόν, ἐπὶ τὸν Μάρκελλον <κατέφευγον> , καὶ τὸ θαρραλέον αὐτοῦ καὶ δραστήριον πρὸς τὴν ἐκείνου κεραννύντες καὶ ἀρμόττοντες εὐλάβειαν καὶ πρόνοιαν, ποτὲ μὲν ἀμφοτέρους ἅμα χειροτονοῦντες ὑπάτους, ποτὲ δ' ἐν μέρει, τὸν μὲν ὕπατον τὸν δ' ἀνθύπατον ἐξέπεμπον.

Marc 9 7 ὁ δὲ Ποσειδωνιὸς φησι (FGh 87 F 42) τὸν μὲν Φάβιον θυρεὸν καλεῖσθαι, τὸν δὲ Μάρκελλον ξίφος. αὐτὸς δ' ὁ Ἀννίβας ἔλεγε, τὸν μὲν Φάβιον ὡς παιδαγωγὸν φοβεῖσθαι, τὸν δὲ Μάρκελλον ὡς ἀνταγωνιστὴν· ὅφ' οὐ μὲν γὰρ κωλύεσθαι κακόν τι ποιεῖν, ὅφ' οὐδὲ καὶ πάσχειν. Πρῶτον μὲν οὖν ἀνέσεως πολλῆς καὶ θρασύτητος ἐκ τοῦ κρατεῖν τοῦ Ἀννίβα τοῖς στρατιώταις ἐγγενομένης, τοὺς ἀποσκιδναμένους τοῦ στρατοπέδου καὶ κατατρέχοντας τὴν χώραν ἐπιτιθέμενος κατέκοπτε καὶ ὑπανήλινε τῆς δυνάμεως· ἔπειτα πρὸς Νέαν πόλιν καὶ Νῶλαν βοηθήσας, Νεαπολίτας μὲν ἐπέρρωσεν, αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς βεβαίους ὄντας Ῥωμαίοις, εἰς δὲ

Νῶλαν εἰσελθὼν στάσιν εὖρε, τῆς βουλῆς τὸν δῆμον ἀννιβίζοντα μεταχειρίσασθαι καὶ καταρτίσαι μὴ δυναμένης. ^[5]

Marc 10 3 ἦν γάρ τις ἀνὴρ εὐγενεΐα τε πρωτεύων ἐν τῇ πόλει καὶ κατ' ἀνδρείαν ἐπιφανής, ὄνομα Βάνδιος· τοῦτον ἐν Κάνναις περιόπτως ἀγωνισάμενον, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνελόντα τῶν Καρχηδονίων, τέλος δ' αὐτὸν ἐν τοῖς νεκροῖς εὐρεθέντα πολλῶν βελῶν κατάπλεων τὸ σῶμα θαυμάσας ὁ Ἀννίβας οὐ μόνον ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων, ἀλλὰ καὶ δῶρα προσέθηκε καὶ φίλον ἐποίησατο καὶ ξένον. ^[5]

Marc 10 5 ἀμειβόμενος οὖν ταύτην τὴν χάριν ὁ Βάνδιος εἰς ἦν τῶν ἀννιβιζόντων προθύμως, καὶ τὸν δῆμον ἰσχύων ἐξήγαγε πρὸς ἀπόστασιν.

Marc 10 6 ὁ δὲ Μάρκελλος ἀνελεῖν μὲν ἄνδρα λαμπρὸν οὕτω τὴν ψυχὴν <καὶ> κεκοινωνηκότα τῶν μεγίστων Ῥωμαίοις ἀγώνων οὐχ ὅσιον ἠγεῖτο, πρὸς δὲ τῷ φύσει φιλανθρώπῳ καὶ πιθανὸς ὢν ὁμιλίᾳ [καὶ] προσάγεσθαι φιλότιμον ἦθος, ἀσπασάμενόν ποτε τὸν Βάνδιον αὐτὸν ἠρώτησεν ὅστις ἀνθρώπων εἴη, πάλαι μὲν εὖ εἰδώς, ἀρχὴν δὲ καὶ πρόφασιν ἐντεύξεως ζητῶν. ^[5]

Marc 10 7 ὡς γὰρ εἶπε „Λεύκιος Βάνδιος“, οἷον ἡσθεὶς καὶ θαυμάσας ὁ Μάρκελλος, „ἦ γὰρ ἐκεῖνοσ“ ἔφη „σὺ Βάνδιος, οὗ πλεῖστος ἐν Ῥώμῃ λόγος τῶν ἐν Κάνναις ἀγωνισαμένων, ὡς μόνου Παῦλον Αἰμίλιον τὸν ἄρχοντα μὴ προλιπόντος, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν <εἰς> ἐκεῖνον φερομένων βελῶν ὑποστάντος τῷ σώματι καὶ ἀναδεξαμένου;“ φήσαντος δὲ τοῦ Βανδίου καὶ τι καὶ παραφῆναντος αὐτῷ τῶν τραυμάτων, „εἶτ“ ἔφη „τηλικαῦτα γνωρίσματα φέρων τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας, οὐκ εὐθὺς προσήεις; ἢ κακοὶ σοι δοκοῦμεν ἀρετὴν ἀμείβεσθαι φίλων, οἷς ἐστι τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς πολεμίοις;“ ταῦτα φιλοφρονηθεὶς καὶ δεξιωσάμενος, ἵππον τε δωρεῖται πολεμιστὴν αὐτῷ καὶ δραχμὰς ἀργυρίου πεντακοσίας. ^[5]

Marc 11 1 Ἐκ τούτου βεβαιότατος μὲν ἦν Μαρκέλλῳ παραστάτης καὶ σύμμαχος, δεινότατος δὲ μηνυτὴς καὶ κατήγορος τῶν τάναντία φρονούντων ὁ Βάνδιος.

Marc 11 2 ἦσαν δὲ πολλοί, καὶ διεννοοῦντο τῶν Ῥωμαίων ἐπεξιόντων τοῖς πολεμίοις αὐτοὶ διαρπάσαι τὰς ἀποσκευάς.

Marc 11 3 διὸ συντάξας ὁ Μάρκελλος τὴν δύναμιν ἐντός, παρὰ τὰς πύλας ἔστησε τὰ σκευοφόρα καὶ τοῖς Νωλانوῖς διὰ κηρύγματος ἀπέειπε πρὸς τὰ τεῖχη προσπελάζειν.

Marc 11 4 ἦν οὖν ὄπλων ἔρημα καὶ τὸν Ἀννίβαν ἐπεσπάσατο προσάγειν ἀτακτότερον, ὡς τῶν ἐν τῇ πόλει ταραττομένων.

Marc 11 5 ἐν τούτῳ δὲ τὴν καθ' αὐτὸν πύλην ἀναπετάσαι κελεύσας ὁ Μάρκελλος ἐξήλασεν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τῶν ἵπποτῶν τοὺς λαμπροτάτους, καὶ προσπεσὼν κατὰ στόμα συνέιχετο τοῖς πολεμίοις.

Marc 11 6 μετ' ὀλίγον δ' οἱ πεζοὶ καθ' ἑτέραν πύλην <ἐξ> ἐχώρουν μετὰ δρόμου καὶ βοῆς, καὶ πρὸς τούτους αὖθις αὖ τοῦ Ἀννίβα μερίζοντος τὴν δύναμιν, ἢ τρίτῃ τῶν πυλῶν ἀνεώγνυτο, καὶ δι' αὐτῆς ἐξέθεον οἱ λοιποί, καὶ προσέκειντο πανταχόθεν ἐκπεπληγμένοις τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καὶ κακῶς ἀμυνομένοις τοὺς ἐν χερσὶν ἤδη διὰ τοὺς ὕστερον ἐπιφερομένους. κἀνταῦθα πρῶτον οἱ σὺν Ἀννίβᾳ Ῥωμαίοις ἐνέδωκαν, ὠθούμενοι φόνῳ πολλῷ καὶ τραύμασι πρὸς τὸ στρατόπεδον. ^[5]

Marc 11 7 λέγονται γὰρ ὑπὲρ πεντακισχιλίου ἀποθανεῖν, ἀποκτεῖναι δὲ Ῥωμαίων οὐ πλείονας ἢ πεντακοσίους.

Marc 11 8 ὁ δὲ Λίβιος (23, 16, 15 sq.) οὕτω μὲν οὐ διαβεβαιοῦται γενέσθαι μεγάλην <τὴν> ἦτταν, οὐδὲ πεσεῖν νεκροὺς τοσούτους τῶν πολεμίων, κλέος δὲ μέγα Μαρκέλλῳ καὶ Ῥωμαίοις ἐκ κακῶν θάρσος ἀπὸ τῆς μάχης ἐκείνης ὑπάρχει θαυμαστόν, οὐχ ὡς πρὸς ἄμαχον οὐδ' ἀήττητον, ἀλλὰ τι καὶ παθεῖν δυνάμενον διαγωνιζομένοις πολέμιον. Διὸ καὶ θατέρου τῶν ὑπάτων ἀποθανόντος,

ἐκάλει Μάρκελλον ὁ δῆμος ἐπὶ τὴν διαδοχὴν ἀπόντα, καὶ βία τῶν ἀρχόντων ὑπερέθετο τὴν κατάστασιν, ἕως ἐκεῖνος ἦλθεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. ^[5]

Marc 12 2 καὶ πάσαις μὲν ἀπεδείχθη ταῖς ψήφοις ὕπατος, ἐπιβροντήσαντος δὲ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἱερέων οὐκ αἴσιον τιθεμένων τὸ σημεῖον, ἐμφανῶς δὲ κωλύειν ὀκνούντων καὶ δεδιότων τὸν δῆμον, αὐτὸς ἐξωμόσατο τὴν ἀρχήν. Οὐ μέντοι τὴν στρατείαν ἔφυγεν, ἀλλ' ἀνθύπατος ἀναγορευθεὶς καὶ πάλιν πρὸς Νῶλαν ἐπανελθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον, κακῶς ἐποίει τοὺς ἡρημένους τὰ τοῦ Φοίνικος. ^[5]

Marc 12 4 ὥς δ' ὀξεῖαν ἐπ' αὐτὸν θέμενος βοήθειαν ἐκεῖνος ἦκε, προκαλουμένῳ μὲν ἐκ παρατάξεως οὐκ ἡβουλήθη διαγωνίσασθαι, τρέψαντι δὲ τὸ πλεῖστον ἐφ' ἀρπαγὴν τοῦ στρατοῦ καὶ μηκέτι προσδεχομένῳ μάχην ἐπεξῆλθε, διαδοὺς δόρατα τῶν ναυμάχων μεγάλα τοῖς πεζοῖς καὶ διδάξας πόρρωθεν συντιτρώσκειν τοὺς Καρχηδονίους, ἀκοντιστὰς μὲν οὐκ ὄντας, αἰχμαῖς δὲ χρωμένους ἐκ χειρὸς βραχείαις. ^[5]

Marc 12 5 διὸ καὶ δοκοῦσι τότε δεῖξαι τὰ νῶτα Ῥωμαίοις ὅσοι συνέβαλον καὶ φυγὴν ἀπροφάσιστον φυγεῖν, ἀποβαλόντες ἐξ ἑαυτῶν νεκροὺς μὲν γενομένους πεντακισχιλίου, <αἰχμαλώτους δ' ἑξακοσίου> , καὶ τῶν ἐλεφάντων τέσσαρας μὲν πεσόντας, δύο δὲ ζωοὺς ἀλόντας.

Marc 12 6 ὃ δ' ἦν μέγιστον, ἡμέρᾳ τρίτῃ μετὰ τὴν μάχην ἱππεῖς Ἰβήρων καὶ Νομάδων μιγάδες αὐτομολοῦσιν ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους, οὕτω πρότερον Ἀννίβα τοῦτο παθόντος, ἀλλ' ἐκ ποικίλων καὶ πολυτρόπων συνηρμοσμένον ἔθνων βαρβαρικὸν στράτευμα πλεῖστον χρόνον ἐν μιᾷ γνῶμῃ διαφυλάξαντος. ^[5]

Marc 12 7 οὗτοι μὲν οὖν πιστοὶ παρέμειναν εἰς ἅπαν αὐτῷ τε τῷ Μαρκέλλῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν στρατηγοῖς. Ὁ δὲ Μάρκελλος ἀποδειχθεὶς ὕπατος τὸ τρίτον εἰς Σικελίαν ἔπλευσεν.

Marc 13 2 αἱ γὰρ Ἀννίβου περὶ τὸν πόλεμον εὐπραξίαι Καρχηδονίους ἐπῆραν αὐθις ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς νήσου, μάλιστα τεταραγμένων τῶν περὶ τὰς Συρακούσας μετὰ τὴν Ἱερωνύμου τοῦ τυράννου τελευτήν. διὸ καὶ Ῥωμαίων ἦν ἐκεῖ προαπεσταλμένη δύναμις καὶ στρατηγὸς Ἀππιος.

Marc 13 3 ταύτην παραλαμβάνοντι τῷ Μαρκέλλῳ προσπίπτουσι Ῥωμαῖοι πολλοί, συμφορᾷ κεκρημένοι τοιαύτῃ.

Marc 13 4 τῶν περὶ Κάννας παραταξαμένων πρὸς Ἀννίβαν οἱ μὲν ἔφυγον, οἱ δὲ ζῶντες ἤλωσαν, τοσοῦτον πλῆθος, ὥς δοκεῖν Ῥωμαίοις ὑπολελειφθαι μηδὲ τοὺς τὰ τεῖχη διαφυλάζοντας.

Marc 13 5 τοῖς δ' ἄρα τοσοῦτον [τοῦ] φρονήματος καὶ μεγαλοψυχίας περιῆν, ὥστε τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἐπὶ μικροῖς λύτροις ἀποδιδόντος Ἀννίβου μὴ λαβεῖν, ἀλλ' ἀποψηφίσασθαι, καὶ περιῖδεῖν τοὺς μὲν ἀναιρεθέντας, τοὺς δὲ πραθέντας ἔξω τῆς Ἱταλίας, τῶν δὲ φυγῇ περιγενομένων τὸ πλῆθος εἰς Σικελίαν ἀποστεῖλαι, διακελευσαμένους Ἱταλίας μὴ ἐπιβαίνειν, ἕως πολέμουσι πρὸς Ἀννίβαν.

Marc 13 7 οὗτοι δὲ τῷ Μαρκέλλῳ παραγενομένῳ προσπεσόντες ἄθροοι καὶ χαμαὶ καταβαλόντες αὐτούς, ἤτουν τάξιν ἐπιτίμου στρατείας, μετὰ πολλῆς βοῆς καὶ δακρύων ἐπαγγελλόμενοι δεῖξιν δι' ἔργων ἀτυχίᾳ τινὶ μᾶλλον ἢ δι' ἀνανδρίαν αὐτῶν τὴν τροπὴν ἐκείνην γενομένην. ^[5]

Marc 13 8 οἰκτίρας οὖν αὐτοὺς ὁ Μάρκελλος ἔγραψε πρὸς τὴν σύγκλητον, αἰτούμενος ἐκ τούτων ἀεὶ τῆς στρατιᾶς τὸ ἐπιλείπον ἀναπληροῦν.

Marc 13 9 λόγων δὲ πολλῶν γενομένων, ἐποιήσατο γνῶμην ἢ βουλήν, μηδὲν εἰς δημόσια πράγματα δεῖσθαι Ῥωμαίους ἀνθρώπων ἀνάνδρων· εἰ δὲ βούλεται χρῆσθαι Μάρκελλος αὐτοῖς, **** [ἵς] ὥς μηδενὶ τῶν ἐπ' ἀνδρείᾳ νομιζομένων στεφάνων καὶ γερῶν τυχεῖν ὑπάρχον[τος]. ^[5]

Marc 13 10 τοῦτο τὸ δόγμα Μάρκελλον ἠνίασε, καὶ μετὰ τὸν ἐν Σικελίᾳ πόλεμον ἐπανελθὼν, ἐμέμψατο τὴν βουλήν, ὥς ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων οὐ παρασχοῦσαν αὐτῷ τοσούτων δυστυχίαν

ἐπανορθώσασθαι πολιτῶν. Τότε δ' ἐν Σικελίᾳ πρῶτον μὲν ἀδικηθεὶς ὑφ' Ἴπποκράτους στρατηγοῦ Συρακοσίων, ὃς Καρχηδονίοις χαριζόμενος καὶ τυραννίδα κτῶμενος αὐτῷ πολλοὺς διέφθειρε Ῥωμαίων πρὸς Λεοντίνοις **** καὶ εἴλε τὴν τῶν Λεοντίνων πόλιν κατὰ κράτος καὶ Λεοντίνους μὲν οὐκ ἠδίκησε, τῶν δ' αὐτομόλων ὅσους ἔλαβε μαστιγώσας ἀπέκτεινε.

Marc 14 3 τοῦ δ' Ἴπποκράτους πρῶτον μὲν λόγον εἰς τὰς Συρακούσας προπέμψαντος, ὡς Λεοντίνους ἡβηδὸν ἀποσφάττει Μάρκελλος, ἔπειτα δὲ τεταραγμένοις ἐπιπεσόντος καὶ τὴν πόλιν καταλαβόντος, ἄρας ὁ Μάρκελλος τῷ στρατῷ παντὶ πρὸς τὰς Συρακούσας ἐχώρει.

Marc 14 4 καὶ καταστρατοπεδεύσας πλησίον, εἰσέπεμψε μὲν πρέσβεις, περὶ τῶν ἐν Λεοντίνοις διδάζοντας.

Marc 14 5 ὡς δ' οὐδὲν ἦν ὄφελος, μὴ πειθομένων Συρακοσίων (ἐκράτουν γὰρ οἱ περὶ τὸν Ἴπποκράτην), προσβολὰς ἐποιεῖτο κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλασσαν, Ἀππίου μὲν τὸν πεζὸν ἐπάγοντος στρατόν, αὐτὸς δὲ πεντήρεις ἔχων ἐξήκοντα παντοδαπῶν ὅπλων καὶ βελῶν πλήρεις. ^[5]

Marc 14 6 ὑπὲρ δὲ μεγάλου ζεύγματος νεῶν ὀκτὼ πρὸς ἀλλήλας συνδεδεμένων μηχανὴν ἄρας, ἐπέπλει πρὸς τὸ τεῖχος, τῷ πλήθει καὶ τῇ λαμπρότητι τῆς παρασκευῆς καὶ τῇ δόξῃ τῇ περὶ αὐτὸν πεποιθὼς ἧς ἄρα λόγος οὐδεὶς ἦν Ἀρχιμήδει καὶ τοῖς Ἀρχιμήδους μηχανήμασιν.

Marc 14 8 ὦν ὡς μὲν ἔργον ἄξιον σπουδῆς οὐδὲν ὁ ἀνὴρ προῦθετο, γεωμετρίας δὲ παιζούσης ἐγεγόνει πάρεργα τὰ πλεῖστα, πρότερον φιλοτιμηθέντος Ἰέρωνος τοῦ βασιλέως καὶ πείσαντος Ἀρχιμήδη τρέψαι τι τῆς τέχνης ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐπὶ τὰ σωματικά, καὶ τὸν λόγον ἁμῶς γέ πως δι' αἰσθήσεως μείξαντα ταῖς χρεῖαις ἐμφανέστερον καταστήσαι τοῖς πολλοῖς. ^[5]

Marc 14 9 τὴν γὰρ ἀγαπωμένην ταύτην καὶ περιβόητον ὀργανικὴν ἥρξαντο μὲν κινεῖν οἱ περὶ Εὐδοξον καὶ Ἀρχύταν, ποικίλλοντες τῷ γλαφυρῷ γεωμετρίαν, καὶ λογικῆς καὶ γραμμικῆς ἀποδείξεως οὐκ εὐποροῦντα προβλήματα δι' αἰσθητῶν καὶ ὀργανικῶν παραδειγμάτων ὑπερείδοντες, ὡς τὸ περὶ δύο μέσας ἀνὰ λόγον πρόβλημα καὶ στοιχεῖον ἐπὶ πολλὰ τῶν γραφομένων ἀναγκαῖον εἰς ὀργανικὰς ἐξήγον ἀμφοτέροι κατασκευάς. ^[5]

Marc 14 10 μεσογράφους τινὰς ἀπὸ καμπύλων γραμμ[α]τῶν καὶ τμημάτων μεθαρμόζοντες· ἐπεὶ δὲ Πλάτων ἡγανάκτησε καὶ διετείνατο πρὸς αὐτούς, ὡς ἀπολλύντας καὶ διαφθείροντας τὸ γεωμετρίας ἀγαθόν, ἀπὸ τῶν ἀσωμάτων καὶ νοητῶν ἀποδιδρασκούσης ἐπὶ τὰ αἰσθητά, καὶ προσχρωμένης αὐθις αὐτῷ σώμασι πολλῆς καὶ φορτικῆς βαναυσουργίας δεομένοις, οὕτω διεκρίθη γεωμετρίας ἐκπεσοῦσα μηχανικὴ, καὶ περιορωμένη πολὺν χρόνον ὑπὸ φιλοσοφίας, μία τῶν στρατιωτῶν τεχνῶν ἐγεγόνει. ^[5]

Marc 14 12 καὶ μέντοι καὶ Ἀρχιμήδης, Ἰέρωνι τῷ βασιλεῖ συγγενὴς ὦν καὶ φίλος, ἔγραψεν ὡς τῇ δοθείσῃ δυνάμει τὸ δοθὲν βάρος κινῆσαι δυνατόν ἐστι, καὶ νεανιευσάμενος ὡς φασὶ ῥώμῃ τῆς ἀποδείξεως εἶπεν ὡς εἰ γῆν εἶχεν ἑτέραν, ἐκίνησεν ἂν ταύτην μεταβάς εἰς ἐκείνην. ^[5]

Marc 14 13 θαυμάσαντος δὲ τοῦ Ἰέρωνος, καὶ δεηθέντος εἰς ἔργον ἐξαγαγεῖν τὸ πρόβλημα καὶ δεῖξαι τι τῶν μεγάλων κινούμενον ὑπὸ σμικρᾶς δυνάμεως, ὀλκάδα τριάρμενον τῶν βασιλικῶν πόνῳ μεγάλῳ καὶ χειρὶ πολλῇ νεωλκηθεῖσαν, ἐμβάλων ἀνθρώπους τε πολλοὺς καὶ τὸν συνήθη φόρτον, αὐτὸς ἄπωθεν καθήμενος, οὐ μετὰ σπουδῆς ἀλλ' ἡρέμα τῇ χειρὶ σείων ἀρχὴν τινα πολυσπάστου, προσηγάγετο, λείως καὶ ἀπταιστως ὥσπερ διὰ θαλάσσης ἐπιθέουσιν. ^[5]

Marc 14 14 ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ συννοήσας τῆς τέχνης τὴν δύναμιν, ἔπεισε τὸν Ἀρχιμήδην ὅπως αὐτῷ τὰ μὲν ἀμυνομένῳ τὰ δ' ἐπιχειροῦντι μηχανήματα κατασκευάσῃ πρὸς πᾶσαν ἰδέαν πολιορκίας.

Marc 14 15 οἷς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐχρήσατο, τοῦ βίου τὸ πλεῖστον ἀπόλεμον καὶ πανηγυρικὸν βιώσας, τότε δ' ὑπῆρχε τοῖς Συρακοσίοις εἰς δέον ἢ παρασκευή, καὶ μετὰ τῆς παρασκευῆς ὁ δημιουργός. Ὡς οὖν

προσέβαλον οἱ Ῥωμαῖοι διχόθεν, ἔκπληξιν ἦν τῶν Συρακοσίων καὶ σιγὴ διὰ δέος, μηδὲν ἂν ἀνθέξειν πρὸς βίαν καὶ δύναμιν οἰομένων τοσαύτην.

Marc 15 2 σχάσαντος δὲ τὰς μηχανὰς τοῦ Ἀρχιμήδους, ἅμα τοῖς μὲν πεζοῖς ἀπὸ πάντων τοξεύματά τε παντοδαπά καὶ λίθων ὑπέρογκα μεγέθη, ῥοίζω καὶ τάχει καταφερομένων ἀπίστῳ καὶ μηδενὸς ὅλως τὸ βρῖθος στέγοντος ἀθρόους ἀνατρεπόντων τοὺς ὑποπίπτοντας καὶ τὰς τάξεις συγχρόνῳ· ταῖς δὲ ναυσὶν ἄφνω τῶν τευχῶν ὑπεραιωρούμεναι κεραῖαι, τὰς μὲν ὑπὸ βρῖθους στηρίζοντος ἄνωθεν ὥθοῦσαι κατέδυον εἰς βυθόν, τὰς δὲ χερσὶ σιδηραῖς [ἢ] στόμασιν εἰκασμέναις γεράνων ἀνασπῶσαι πρῶραθεν ὀρθὰς ἐπὶ πρύμναν [ἀν]έβηπτιζον, ἢ δι' ἀντιτόνων ἔνδον ἐπιστρεφομένων καὶ περιανομένων τοῖς ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐκπεφυκῶσι κρημνοῖς καὶ σκοπέλοις προσήρασσον, ἅμα φθόρῳ πολλῇ τῶν ἐπιβατῶν συντριβομένας. ^[5]

Marc 15 4 πολλάκις δὲ μετέωρος ἐξαρθεῖσα ναὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης δεῦρο κάκεισε περιδινουμένη καὶ κρεμαμένη θέαμα φρικτῶδες ἦν, μέχρι οὗ τῶν ἀνδρῶν ἀπορριφέντων καὶ διασφενδονηθέντων κενὴ προσπέσοι τοῖς τείχεσιν ἢ περιολίσθοι τῆς λαβῆς ἀνείσης. ἦν δ' ὁ Μάρκελλος ἀπὸ τοῦ ζεύγματος ἐπῆγε μηχανήν, σαμβύκη μὲν ἐκαλεῖτο δι' ὁμοιότητά τινα σχήματος πρὸς τὸ μουσικὸν ὄργανον. ^[5]

Marc 15 6 ἔτι δ' ἄνωθεν αὐτῆς προσφερομένης πρὸς τὸ τεῖχος, ἐξήλατο λίθος δεκατάλαντος ὀλκὴν, εἴθ' ἕτερος ἐπὶ τούτῳ καὶ τρίτος, ὧν οἱ μὲν αὐτῆς ἐμπεσόντες μεγάλῳ κτύπῳ καὶ κλύδωνι [τῆς μηχανῆς] τήν τε βάσιν συνηλόησαν, καὶ τὸ γόμφωμα διέσεισαν καὶ διέσπασαν τοῦ ζεύγματος, **** ὥστε τὸν Μάρκελλον ἀπορούμενον αὐτόν τε ταῖς ναυσὶν ἀποπλεῖν κατὰ τάχος, καὶ τοῖς πεζοῖς ἀναχώρησιν παρεγγυῆσαι. ^[5]

Marc 15 8 Βουλευομένοις δ' ἔδοξεν αὐτοῖς ἔτι νυκτὸς ἂν δύνωνται προσμεῖξαι τοῖς τείχεσιν· τοὺς γὰρ τόνους, οἷς χρῆσθαι τὸν Ἀρχιμήδην, ῥύμην ἔχοντας ὑπερπετεῖς ποιήσεσθαι τὰς τῶν βελῶν ἀφέςεις, ἐγγύθεν δὲ καὶ τελέως ἀπράκτους εἶναι, διάστημα τῆς πληγῆς οὐκ ἐχούσης.

Marc 15 9 ὁ δ' ἦν ὡς ἔοικεν ἐπὶ ταῦτα πάλαι παρεσκευασμένος ὀργάνων τε συμμέτρους πρὸς πᾶν διάστημα κινήσεις καὶ βέλη βραχέα, καὶ διαδοχὰς οὐ μεγάλων, πολλῶν δὲ καὶ συνεχῶν τρημάτων, οἷς σκορπιοὶ βραχύτονοι μὲν, ἐγγύθεν δὲ πληῖσαι <δυνατοὶ> παρεστήκεισαν ἀόρατοι τοῖς πολεμίοις. Ὡς οὖν προσέμειξαν οἰόμενοι λανθάνειν, αὐθις αὖ βέλεσι πολλοῖς ἐντυγχάνοντες <καὶ> πληγαῖς, πετρῶν μὲν ἐκ κεφαλῆς ἐπ' αὐτοὺς φερομένων ὥσπερ πρὸς κάθετον, τοῦ <δὲ> τείχους τοξεύματα πανταχόθεν ἀναπέμποντος, ἀνεχώρουν ὀπίσω. ^[5]

Marc 16 2 κἀνταῦθα πάλιν αὐτῶν εἰς μῆκος ἐκτεταγμένων, βελῶν ἐκθεόντων καὶ καταλαμβανόντων ἀπιόντας, ἐγίνετο πολὺς μὲν αὐτῶν φθόρος, πολὺς δὲ τῶν νεῶν συγκρουσμός, οὐδὲν ἀντιδρᾶσαι τοὺς πολεμίους δυναμένων.

Marc 16 3 τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν ὀργάνων ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐσκευοποίητο τῷ Ἀρχιμήδει, καὶ θεομαχοῦσιν ἐώκεσαν οἱ Ῥωμαῖοι, μυρίων αὐτοῖς κακῶν ἐξ ἀφανοῦς ἐπιχειομένων. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Μάρκελλος ἀπέφυγε τε, καὶ τοὺς σὺν ἑαυτῷ σκώπτων τεχνίτας καὶ μηχανοποιοὺς ἔλεγεν· „οὐ παυσόμεθα πρὸς τὸν γεωμετρικὸν τοῦτον Βριάρεων πολεμοῦντες, ὃς ταῖς μὲν ναυσὶν ἡμῶν κυαθίζει πρὸς τὴν θάλασσαν, <τὰς δὲ σαμβύκας> ῥαπίζων μετ' αἰσχύνης ἐκβέβληκε, τοὺς δὲ μυθικοὺς ἐκατόγχειρας ὑπεραίρει, τοσαῦτα βάλλων ἅμα βέλη καθ' ἡμῶν;“ τῷ γὰρ ὄντι πάντες οἱ λοιποὶ Συρακόσιοι σῶμα τῆς Ἀρχιμήδους παρασκευῆς ἦσαν, ἡ δὲ κινουσα πάντα καὶ στρέφουσα ψυχὴ μία, τῶν μὲν ἄλλων ὅπλων ἀτρέμα κειμένων, μόνοις δὲ τοῖς ἐκείνου τότε τῆς πόλεως χρωμένης καὶ πρὸς ἄμυναν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν. ^[5]

Marc 17 4 τέλος δὲ τοὺς Ῥωμαίους <ὀρῶν> οὕτω περιφόβους γεγονότας ὁ Μάρκελλος, ὥστ' εἰ καλῶδιον ἢ ξύλον ὑπὲρ τοῦ τείχους μικρὸν ὀφθειῖν προτεινόμενον, τοῦτ' ἐκείνο, μηχανήν τινα κινεῖν ἐπ' αὐτοὺς Ἀρχιμήδη βοῶντας ἀποτρέπεσθαι καὶ φεύγειν, ἀπέσχετο μάχης ἀπάσης καὶ

προσβολῆς, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τῷ χρόνῳ τὴν πολιορκίαν θέμενος. Τηλικούτον μέντοι φρόνημα καὶ βάθος ψυχῆς καὶ τοσοῦτον ἐκέκτητο θεωρημάτων πλοῦτον Ἀρχιμήδης, ὥστ' ἐφ' οἷς ὄνομα καὶ δόξαν οὐκ ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ δαιμονίου τινὸς ἔσχε συνέσεως, μὴθὲν ἐθελῆσαι σύγγραμμα περὶ τούτων ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ τὴν περὶ τὰ μηχανικὰ πραγματείαν καὶ πᾶσαν ὅλως τέχνην χρείας ἐφαπτομένην ἀγεννῇ καὶ βάνανυσον ἡγησάμενος, <εἰς> ἐκεῖνα καταθέσθαι μόνα τὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν, οἷς τὸ καλὸν καὶ περιττὸν ἀμιγῆς τοῦ ἀναγκαίου πρόσσεστιν, ἀσύγκριτα μὲν ὄντα τοῖς ἄλλοις, ἔριν δὲ παρέχοντα πρὸς τὴν ὕλην τῇ ἀποδείξει, τῆς μὲν τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, τῆς δὲ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν δύναμιν ὑπερφυῇ παρεχομένης· οὐ γὰρ ἔστιν ἐν γεωμετρίας χαλεπωτέρας καὶ βαρυτέρας ὑποθέσεις ἐν ἀπλουστέροις λαβεῖν καὶ καθαρωτέροις στοιχείοις γραφομένας. ^[5]

Marc 17 9 καὶ τοῦθ' οἱ μὲν εὐφυῖα τοῦ ἀνδρὸς προσάπτουσιν, οἱ δ' ὑπερβολῇ τινὶ πόνου νομίζουσιν ἀπόνως πεποιημένῳ καὶ ῥαδίως ἕκαστον ἐοικὸς γεγονέναι.

Marc 17 10 ζητῶν μὲν γὰρ οὐκ ἂν τις εὖροι δι' αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν, ἅμα δὲ τῇ μαθήσει παρίσταται δόξα τοῦ καὶ αὐτὸν εὐρεῖν· οὕτω λείαν ὁδὸν ἄγει καὶ ταχεῖαν ἐπὶ τὸ δεικνύμενον. οὐκ οὐδ' ἀπιστῆσαι τοῖς περὶ αὐτοῦ λεγομένοις ἐστίν, ὥς ὑπ' οἰκείας δὴ τινος καὶ συνοίκου θελγόμενος αἰεὶ σειρῆνος, ἐλέληστο καὶ σίτου, καὶ θεραπείαν σώματος ἐξέλειπε, βίᾳ δὲ πολλάκις ἐλκόμενος ἐπ' ἄλειμμα καὶ λουτρόν, ἐν ταῖς ἐσχάrais ἔγραφε σχήματα τῶν γεωμετρικῶν, καὶ τοῦ σώματος ἀληλιμμένου διῆγε τῷ δακτύλῳ γραμμὰς, ὅφ' ἡδονῆς μεγάλης κάτοχος ὢν καὶ μουσόληπτος ἀληθῶς. ^[5]

Marc 17 12 πολλῶν δὲ καὶ καλῶν εὐρετῆς γεγονώς, λέγεται τῶν φίλων δεηθῆναι καὶ τῶν συγγενῶν, ὅπως αὐτοῦ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐπιστήσωσι τῷ τάφῳ τὸν περιλαμβάνοντα τὴν σφαῖραν ἐντὸς κύλινδρον, ἐπιγράψαντες τὸν λόγον τῆς ὑπεροχῆς τοῦ περιέχοντος στερεοῦ πρὸς τὸ περιεχόμενον. Ἀρχιμήδης μὲν οὖν τοιοῦτος γενόμενος, ἀήττητον ἑαυτὸν τε καὶ τὴν πόλιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ διεφύλαξε. ^[5]

Marc 18 2 Τῆς δὲ πολιορκίας διὰ μέσου Μάρκελλος εἶλε μὲν Μεγαρέας, πόλιν ἐν ταῖς παλαιοτάταις τῶν Σικελιωτίδων, εἶλε δὲ τὸ Ἱπποκράτους πρὸς Ἀκρίλλαις στρατόπεδον, καὶ κατέκτεινεν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους, ἐπιπεσὼν χάρακα βαλλομένοις, ἐπέδραμε δὲ πολλὴν τῆς Σικελίας, καὶ πόλεις ἀπέστῃσε Καρχηδονίων, καὶ μάχας ἐνίκησε πάσας τοὺς ἀντιταχθῆναι τολμήσαντας. Χρόνῳ δὲ προϊόντι Δάμιππὸν τινα Σπαρτιάτην ἐκ Συρακουσῶν ἐκπλέοντα λαβὼν αἰχμάλωτον, ἀξιούντων ἐπὶ λύτροις τῶν Συρακοσίων κομίσασθαι τὸν ἄνδρα, πολλάκις ὑπὲρ τούτου διαλεγόμενος καὶ συντιθέμενος, πύργον τινὰ κατεσκέψατο, φυλαττόμενον μὲν ἀμελῶς, ἄνδρας δὲ δυνάμενον δέξασθαι κρύφα, τοῦ τείχους ἐπιβατοῦ παρ' αὐτὸν ὄντος. ^[5]

Marc 18 4 ὥς οὖν τό θ' ὕψος ἐκ τοῦ πολλάκις προσιέναι καὶ διαλέγεσθαι πρὸς τὸν πύργον εἰκάσθη καλῶς, καὶ κλίμακες παρεσκευάσθησαν, ἑορτὴν Ἀρτέμιδι τοὺς Συρακοσίους ἄγοντας καὶ πρὸς οἶνον ὠρμημένους καὶ παιδιὰν παραφυλάξας, ἔλαθεν οὐ μόνον τὸν πύργον κατασχών, ἀλλὰ καὶ κύκλῳ τὸ τεῖχος παρεμπλήσας ὅπλων, πρὶν ἡμέραν γενέσθαι, καὶ τὰ Ἐξάπυλα διακόψας. ἀρχομένων δὲ κινεῖσθαι καὶ ταραττέσθαι τῶν Συρακοσίων πρὸς τὴν αἴσθησιν, ἅμα πανταχόθεν ταῖς σάλπιγξι χρῆσθαι κελεύσας, φυγὴν ἐποίησε πολλὴν καὶ φόβον, ὥς οὐδενὸς μέρους ἀναλώτου μένοντος. ^[5]

Marc 18 6 ἔμενε δὲ τὸ καρτερώτατον καὶ κάλλιστον καὶ μέγιστον, Ἀχραδινὴ καλεῖται, [καὶ] διὰ τὸ τετειχίσθαι πρὸς τὴν ἔξω πόλιν, ἧς τὸ μὲν Νέαν τὸ δὲ Τύχην ὀνομάζουσι. Καὶ τούτων ἐχομένων, ἅμα φάει διὰ τῶν Ἐξαπύλων ὁ Μάρκελλος κατῆει, μακαριζόμενος ὑπὸ τῶν ὅφ' ἑαυτὸν ἡγεμόνων.

Marc 19 2

αὐτὸς μέντοι λέγεται κατιδὼν ἄνωθεν, καὶ περισκεψάμενος τῆς πόλεως τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, ἐπὶ πολὺ δακρῦσαι, [καὶ] τῷ μέλλοντι γίνεσθαι συμπαθήσας, ἐννοήσας οἶον ἐξ οἴου σχῆμα[τος] καὶ μορφήν ἀμείψει μετὰ μικρόν, ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου διαφορηθεῖσα. ^[5]

Marc 19 3 τῶν γὰρ ἡγεμόνων οὐδεὶς μὲν ἦν ὁ τολμῶν ἐναντιοῦσθαι τοῖς στρατιώταις, αἰτουμένοις δι' ἀρπαγῆς ὠφεληθῆναι, πολλοὶ δὲ καὶ πυρπολεῖν καὶ κατασκάπτειν ἐκέλευον.

Marc 19 4 ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὐδ' ὅλως προσήκατο τὸν λόγον ὁ Μάρκελλος, μάλα δ' ἄκων βιασθεὶς ἔδωκεν ἀπὸ χρημάτων καὶ ἀνδραπόδων ὠφελεῖσθαι τῶν δ' ἐλευθέρων σωμάτων ἀπέπεν ἄψασθαι, καὶ διεκελεύσατο μήτ' ἀποκτεῖναι τινα μήτ' αἰσχῦναι μήτ' ἀνδραποδίσασθαι Συρακοσίων.

Marc 19 6 οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ οὕτω μετριάσαι δόξας, οἰκτρὰ πάσχειν ἡγεῖτο τὴν πόλιν, καὶ τὸ συμπαθοῦν καὶ τὸ συναλγοῦν ὅμως ἐν τοσοῦτῳ μεγέθει χαρᾶς ἡ ψυχὴ διέφαινε, ὁρῶντος ἐν βραχεῖν χρόνῳ πολλῆς καὶ λαμπρᾶς ἀφανισμὸν εὐδαιμονίας.

Marc 19 7 λέγεται γὰρ οὐκ ἐλάττονα τοῦτον ἢ τὸν ὕστερον ἀπὸ Καρχηδόνης διαφορηθέντα πλοῦτον γενέσθαι· καὶ γὰρ τὴν ἄλλην πόλιν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἀλοῦσαν ἐκ προδοσίας ἐβιάσαντο διαρπάσαι, πλὴν τῶν βασιλικῶν χρημάτων· ταῦτα δ' εἰς τὸ δημόσιον ἐξηρέθη. μάλιστα δὲ τὸ Ἀρχιμήδους πάθος ἠνίασε Μάρκελλον. ^[5]

Marc 19 8 ἔτυχε μὲν γὰρ αὐτός τι καθ' ἑαυτὸν ἀνασκοπῶν ἐπὶ διαγράμματος, καὶ τῇ θεωρίᾳ δεδοκῶς ἅμα τὴν τε διάνοιαν καὶ τὴν πρόσοψιν, οὐ προήσθετο τὴν καταδρομὴν τῶν Ῥωμαίων οὐδὲ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως· ἄφνω δ' ἐπιστάντος αὐτῷ στρατιώτου καὶ κελεύοντος ἀκολουθεῖν πρὸς Μάρκελλον, οὐκ ἐβούλετο πρὶν ἢ τελέσαι τὸ πρόβλημα καὶ καταστήσαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν· ὁ δ' ὀργισθεὶς καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος ἀνείλεν αὐτόν.

Marc 19 10 ἔτεροι μὲν οὖν λέγουσιν ἐπιστῆναι μὲν εὐθὺς ὡς ἀποκτενοῦντα ξιφήρη τὸν Ῥωμαῖον, ἐκεῖνον δ' ἰδόντα δεῖσθαι καὶ ἀντιβολεῖν ἀναμεῖναι βραχὺν χρόνον, ὡς μὴ καταλίπη τὸ ζητούμενον ἀτελεῖς καὶ ἀθεώρητον, τὸν δ' οὐ φροντίσαντα διαχρήσασθαι.

Marc 19 11 καὶ τρίτος <δ> ἐστὶ λόγος, ὡς κομίζοντι πρὸς Μάρκελλον αὐτῷ τῶν μαθηματικῶν ὀργάνων σκιόθηρα καὶ σφαίρας καὶ γωνίας, αἷς ἐναρμόττει τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος πρὸς τὴν ὄψιν, στρατιῶται περιτυχόντες, καὶ χρυσίον ἐν τῷ τεύχει δόξαντες φέρειν, ἀπέκτειναν. ^[5]

Marc 19 12 ὅτι μέντοι Μάρκελλος ἤλγησε, καὶ τὸν αὐτόχειρα τοῦ ἀνδρὸς ἀπεστράφη καθάπερ ἐναγῇ, τοὺς δ' οἰκείους ἀνευρὼν ἐτίμησεν, ὡμολόγηται. Τῶν δὲ Ῥωμαίων τοῖς ἐκτὸς ἀνθρώποις δεινῶν μὲν εἶναι πόλεμον μεταχειρίσασθαι καὶ φοβερῶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν νομιζομένων, εὐγνώμοσύνης δὲ καὶ φιλάνθρωπίας καὶ ὅλως πολιτικῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα μὴ δεδοκῶτων, πρῶτος δοκεῖ τότε Μάρκελλος ὑποδείξει τοῖς Ἑλλήσι δικαιοτάτους Ῥωμαίους. ^[5]

Marc 20 2 οὕτω γὰρ ἐχρῆτο τοῖς συμβάλλουσι, καὶ τοσαῦτα <καὶ> πόλεις καὶ ἰδιώτας εὐεργέτησεν, ὥστ' εἴ τι περὶ Ἑνναν ἢ Μεγαρεῖς ἢ Συρακοσίους ἔργον ἦν εἰργασμένον οὐκ ἐπιεικὲς αὐτοῖς, τοῦτο τῶν πεπονθότων αἰτία μᾶλλον ἢ τῶν πεποιηκότων δοκεῖν γεγονέναι. ^[5]

Marc 20 3 μνησθήσομαι δ' ἐνὸς ἀπὸ πολλῶν. πόλις γάρ ἐστι τῆς Σικελίας Ἑγγύιον οὐ μεγάλη, ἀρχαία δὲ πάνυ καὶ διὰ θεῶν ἐπιφάνειαν ἔνδοξος ἃς καλοῦσι Ματέρας· ἱδρυμα λέγεται Κρητῶν γενέσθαι τὸ ἱερόν, καὶ λόγχας τινὰς ἐδείκνυσαν καὶ κράνη χαλκᾶ, τὰ μὲν ἔχοντα Μηριόνου, τὰ δ' Οὐλίζου, τουτέστιν Ὀδυσσεῶς, ἐπιγραφάς, ἀνατεθεικότων ταῖς θεαῖς.

Marc 20 5 ταύτην προθυμότατα καρχηδονίζουσιν Νικίας, ἀνὴρ πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἔπειθε μεταθέσθαι πρὸς Ῥωμαίους, ἀναφανδὸν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παρρησιαζόμενος καὶ κακῶς φρονοῦντας ἐξελέγχων τοὺς ὑπεναντίους.

Marc 20 6 οἱ δὲ φοβούμενοι τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν, ἐβουλεύσαντο συναρπάσαι καὶ παραδοῦναι τοῖς Φοίνιξιν.

- Marc 20 7 αἰσθόμενος οὖν ὁ Νικίας ἤδη καὶ παραφυλαττόμενον ἀδήλως ἑαυτόν, ἐξέφερεν ἐν φανερωῷ λόγους περὶ τῶν Ματέρων ἀνεπιτηδεύουσας, καὶ πολλὰ πρὸς τὴν νομιζομένην ἐπιφάνειαν καὶ δόξαν ὡς ἐπιστῶν καὶ καταφρονῶν ἔπραττεν, ἡδομένων τῶν ἐχθρῶν ὅτι τὴν μεγίστην αἰτίαν αὐτὸς ἐφ' ἑαυτὸν ὧν πείσεται παρῆχε. γεγονότων δὲ τῶν πρὸς τὴν σύλληψιν ἐτοιμῶν, ἦν μὲν ἐκκλησία τῶν πολιτῶν, ὁ δὲ Νικίας μεταξύ τι λέγων καὶ συμβουλευὼν πρὸς τὸν δῆμον, ἐξαίφνης ἀφῆκεν εἰς τὴν γῆν τὸ σῶμα, καὶ μικρὸν διαλιπὼν, οἷον εἰκὸς ἡσυχίας σὺν ἐκπλήξει γενομένης, τὴν κεφαλὴν ἐπάρας καὶ περιενεγκὼν ὑποτρόμῳ φωνῇ καὶ βαρεῖα, κατὰ μικρὸν συντείνων καὶ παροξύνων τὸν ἦχον, ὡς ἑώρα φρίκη καὶ σιωπῇ κατεχόμενον τὸ θέατρον, ἀπορρίψας τὸ ἱμάτιον καὶ περιρρηξάμενος τὸν χιτωνίσκον, ἡμίγυμνος ἀναπηδήσας ἔθεε πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ θεάτρου, βοῶν ὑπὸ τῶν Ματέρων ἐλαύνεσθαι, <καὶ> μηδενὸς τολμῶντος ἄψασθαι μηδ' ἀπαντῆσαι διὰ δεισιδαιμονίαν, ἀλλ' ἐκτρεπομένων, ἐπὶ τὰς πύλας ἐξέδραμεν, οὔτε φωνῆς τινος οὔτε κινήσεως πρεπούσης δαιμονῶντι καὶ παραφρονοῦντι φεισάμενος. ^[10]
- Marc 20 10 ἡ δὲ γυνὴ συνειδυῖα καὶ συντεχνάζουσα τῷ ἀνδρί, λαβοῦσα τὰ παῖδιά πρῶτον μὲν ἰκέτις προσεκυλινδεῖτο τοῖς μεγάροις τῶν θεῶν, ἔπειτα πλανώμενον ἐκεῖνον προσποιουμένη ζητεῖν, κωλύοντος οὐδενὸς ἀσφαλῶς ἀπῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ διεσώθησαν μὲν οὕτως εἰς Συρακούσας πρὸς Μάρκελλον· ἐπεὶ δὲ πολλὰ τοὺς Ἑγγυῖνους ὑβρίσαντας καὶ πλημμελήσαντας ἐλθὼν Μάρκελλος ἔδῃσε πάντας ὡς τιμωρησόμενος, ὁ δὲ Νικίας ἐδάκρυσε παρестῶς, τέλος δὲ χειρῶν καὶ γονάτων ἀπτόμενος παρητεῖτο τοὺς πολίτας, ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀρξάμενος, ἐπικλασθεὶς ἀφῆκε πάντας καὶ τὴν πόλιν οὐδὲν ἠδίκησε, τῷ δὲ Νικίᾳ χώραν τε πολλὴν καὶ δωρεὰς πολλὰς ἔδωκε. ^[5]
- Marc 20 11 ταῦτα μὲν οὖν Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος (FGrH 87 F 43) ἰστόρησε. Τὸν δὲ Μάρκελλον ἀνακαλουμένων τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τὸν ἐγχώριον καὶ σύνοικον πόλεμον, ἐπανερχόμενος τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα τῶν ἐν Συρακούσαις ἐκίνησεν ἀναθημάτων, ὡς αὐτῷ τε πρὸς τὸν θρίαμβον ὄψις εἶη καὶ τῇ πόλει κόσμος.
- Marc 21 2 οὐδὲν γὰρ εἶχεν οὐδ' ἐγίνωσκε πρότερον τῶν κομψῶν καὶ περιττῶν, οὐδ' ἦν ἐν αὐτῇ τὸ χάριεν τοῦτο καὶ γλαφυρὸν ἀγαπώμενον, ὅπλων δὲ βαρβαρικῶν καὶ λαφύρων ἐναίμων ἀνάπλεως οὔσα, καὶ περιεστεφανωμένη θρίαμβων ὑπομνήμασι καὶ τροπαίοις, οὐχ ἱλαρὸν οὐδ' ἄφοβον οὐδὲ δειλὸν ἦν θέαμα καὶ τρυφώντων θεατῶν· ἀλλ' ὥσπερ Ἑπαμεινώνδας τὸ Βοιωτικὸν πεδίον Ἄρεως ὀρχήστραν, Ξενοφῶν (hell. ^[5]
- Marc 21 3 3, 4, 17) δὲ τὴν Ἑφεσον πολέμου ἐργαστήριον, οὕτως ἄν μοι δοκεῖ τις τότε τὴν Ῥώμην κατὰ Πίνδαρον (Pyth. 2, 1) „βαθυπολέμου τέμενος Ἄρεως“ προσειπεῖν. διὸ καὶ μάλλον εὐδοκίμησε παρὰ μὲν τῷ δήμῳ Μάρκελλος, ἡδονὴν ἐχούσας καὶ χάριν Ἑλληνικὴν καὶ πιθανότητα διαποικίλας ὄψεσι τὴν πόλιν, παρὰ δὲ τοῖς πρεσβυτέροις Φάβιος Μάξιμος. ^[5]
- Marc 21 5 οὐδὲν γὰρ ἐκίνησε τοιοῦτον οὐδὲ μετήνεγκεν ἐκ τῆς Ταραντίνων πόλεως ἀλούσης, ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα χρήματα καὶ τὸν πλοῦτον ἐξεφόρησε, τὰ δ' ἀγάλματα μένειν εἶασεν, ἐπειπὼν τὸ μνημονευόμενον· „ἀπολείπωμεν“ γὰρ ἔφη „τοὺς θεοὺς τούτους τοῖς Ταραντίνοις κεχολωμένους.“ ^[5]
- Marc 21 6 “ Μάρκελλον δ' ἡτιῶντο, πρῶτον μὲν ὡς ἐπίφθονον ποιοῦντα τὴν πόλιν, οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ θεῶν οἷον αἰχμαλώτων ἀγομένων ἐν αὐτῇ καὶ πομπευομένων, ἔπειθ' ὅτι τὸν δῆμον εἰθισμένον πολεμεῖν ἢ γεωργεῖν, τρυφῆς δὲ καὶ ῥαθυμίας ἄπειρον ὄντα καὶ κατὰ τὸν Εὐριπίδειον Ἑρακλέα (fg. 473 N. 2) φαῦλον, ἄκομψον, τὰ μέγιστ' [τε] ἀγαθόν, σχολῆς ἐνέπλησε καὶ λαλιᾶς, περὶ τεχνῶν καὶ τεχνιτῶν ἀστεϊζόμενον καὶ διατρίβοντα πρὸς τούτῳ πολὺ μέρος τῆς ἡμέρας. ^[7]
- Marc 21 7

οὐ μὴν ἀλλὰ τούτοις ἐσεμνύνετο καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνας, ὡς τὰ καλὰ καὶ θαυμαστὰ τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐπισταμένους τιμᾶν καὶ θαυμάζειν Ῥωμαίους διδάξας. Ἐνισταμένων δὲ τῶν ἐχθρῶν τῷ Μαρκέλλῳ πρὸς τὸν θρίαμβον, ἐπεὶ καὶ πράξεις τινὲς ὑπολιπεῖς ἦσαν ἔτι περὶ Σικελίαν καὶ φθόνον εἶχεν ὁ τρίτος θρίαμβος, συνεχώρησεν αὐτοῖς τὸν μὲν ἐντελῆ καὶ μέγαν εἰς τὸ Ἀλβανὸν ὄρος ἐξελάσαι, τὸν δ' ἐλάττω καταγαγεῖν εἰς τὴν πόλιν, ὃν εὖσαν Ἑλληνες, ὄβαν δὲ Ῥωμαῖοι καλοῦσι. ^[5]

Marc 22 2 πέμπει δ' αὐτὸν οὐκ ἐπὶ τοῦ τεθρίππου βεβηκῶς οὐδὲ δάφνης ἔχων στέφανον οὐδὲ περισαλπιζόμενος, ἀλλὰ πεζὸς ἐν βλαύταις ὑπ' αὐλητῶν μάλα πολλῶν, καὶ μυρρίνης στέφανον ἐπικείμενος, ὡς ἀπόλεμος καὶ ἡδὺς ὀφθῆναι μᾶλλον ἢ καταπληκτικός.

Marc 22 3 ὁ καὶ μέγιστον ἐμοὶ τεκμήριόν ἐστι τοῦ τρόπῳ πράξεως, ἀλλὰ μὴ μεγέθει, διωρίσθαι τοὺς θρίαμβους τὸ παλαιόν.

Marc 22 4 οἱ μὲν γὰρ μετὰ μάχης καὶ φόνου τῶν πολεμίων ἐπικρατήσαντες τὸν Ἀρήϊον ἐκείνον ὡς ἔοικε καὶ φοβερὸν εἰσῆγον, ὥσπερ ἐν τοῖς καθαρμοῖς τῶν στρατοπέδων εἰώθεσαν, δάφνη πολλῇ καταστέψαντες τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἄνδρας· τοῖς δὲ πολέμου μὲν μὴ δεηθεῖσι στρατηγοῖς, ὁμιλία δὲ καὶ πειθοῖ καὶ διὰ λόγου πάντα θεμένοις καλῶς οἷον ἐπιπαιανίσαι τὴν ἀπόλεμον ταύτην καὶ πανηγυρικὴν ἀπεδίδου πομπὴν ὁ νόμος.

Marc 22 6 καὶ γὰρ ὁ αὐλὸς εἰρήνης μέρος, καὶ τὸ μύρτον Ἀφροδίτης φυτόν, ἢ μάλιστα θεῶν ἀπέχθεται βία καὶ πολέμοις.

Marc 22 7 ὄβας δ' οὐ παρὰ τὸν εὐασμόν, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ὁ θρίαμβος οὗτος ὀνομάζεται (καὶ γὰρ κἀκεῖνον [ἐφ'] εὐάζοντες καὶ ἄδοντες παραπέμπουσιν), ἀλλ' ὕφ' Ἑλλήνων εἰς τὸ σύνηθες αὐτοῖς παρῆκται τοῦνομα, πεπεισμένων ἅμα καὶ Διονύσῳ τι τῆς τιμῆς προσήκειν, ὃν Εὐῖον καὶ Θρίαμβον ὀνομάζομεν. ^[5]

Marc 22 8 οὐχ οὕτω δ' ἔχει τὸ ἀληθές, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῷ μεγάλῳ θρίαμβῳ βουθυτεῖν πάτριον ἦν τοῖς στρατηγοῖς, ἐπὶ δὲ τούτῳ πρόβατον ἔθουν· ὄβα δὲ τὰ πρόβατα Ῥωμαῖοι καλοῦσιν· ἐκ τούτου καὶ τὸν θρίαμβον ὄβαν ὠνόμασαν.

Marc 22 9 ἄξιον δὲ καὶ τὸν Λακωνικὸν ἀποθεωρῆσαι νομοθέτην, ὑπεναντίως <τῷ> Ῥωμαϊκῷ τάξαντα τὰς θυσίας· θύει γὰρ ἐν Σπάρτῃ τῶν ἀποστρατήγων ὁ μὲν δι' ἀπάτης ἢ πειθοῦς ὁ βούλεται διαπραξάμενος βοῦν, ὁ δὲ διὰ μάχης ἀλεκτρούνα.

Marc 22 10 καίπερ γὰρ ὄντες πολεμικώτατοι, μείζονα καὶ μᾶλλον ἀνθρώπῳ πρέπουσαν ἡγοῦντο τὴν διὰ λόγου καὶ συνέσεως πρᾶξιν ἢ τὴν μετὰ βίας καὶ ἀνδρείας. ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἔχει σκοπεῖν πάρεστι. Τοῦ δὲ Μαρκέλλου τὸ τέταρτον ὑπατεύοντος, οἱ ἐχθροὶ τοὺς Συρακοσίους ἀνέπεισαν εἰς Ῥώμην ἀφικομένους κατηγορεῖν καὶ καταβοᾶν πρὸς τὴν σύγκλητον ὡς δεινὰ καὶ παράσπονδα πεπονθότας. ^[5]

Marc 23 2 ἔτυχε μὲν οὖν ἐν Καπιτωλίῳ θυσίαν τινὰ συντελῶν ὁ Μάρκελλος ἔτι δὲ συγκαθεζομένη τῇ γερουσίᾳ τῶν Συρακοσίων προσπεσόντων καὶ δεομένων λόγου τυχεῖν καὶ δίκης, ὁ μὲν συνάρχων ἐξεῖργεν αὐτούς, ἀγανακτῶν ὑπὲρ τοῦ Μαρκέλλου μὴ παρόντος, ὁ δὲ Μάρκελλος εὐθὺς ἤκεν ἀκούσας. ^[5]

Marc 23 3 καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ δίφρου καθίσας ὡς ὕπατος ἐχρημάτιζεν, ἔπειτα τῶν ἄλλων τέλος ἐχόντων, καταβάς ἀπὸ τοῦ δίφρου καὶ καταστάς ὥσπερ ἰδιώτης εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ λέγειν εἰώθασιν οἱ κρινόμενοι, τοῖς Συρακοσίοις ἐλέγχειν αὐτὸν παρεῖχεν.

Marc 23 4 οἱ δὲ δεινῶς μὲν συνεταράχθησαν πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ πεποιθὸς τοῦ ἀνδρός, καὶ τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις ἀνυπόστατον ἔτι μᾶλλον ἐν τῇ περιπορφύρῳ φοβερὸν ἡγοῦντο καὶ δυσαντίβλεπτον.

Marc 23 5

οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παραθαρρυνόντων αὐτοὺς τῶν διαφορομένων πρὸς τὸν Μάρκελλον, ἥρξαντο τῆς κατηγορίας καὶ διεξῆλθον ὀλοφυρμῷ τινι μεμειγμένην δικαιολογίαν, ἥς ἦν τὸ κεφάλαιον, ὅτι σύμμαχοι καὶ φίλοι Ῥωμαίοις ὄντες πεπόνθασιν ἅ πολλοῖς τῶν πολεμίων ἕτεροι στρατηγοὶ μὴ παθεῖν ἐχαρίσαντο. ^[5]

Marc 23 6 πρὸς ταῦθ' ὁ Μάρκελλος ἔλεγεν, ὡς ἀντὶ πολλῶν ὧν δεδράκασι Ῥωμαίους κακῶς, οὐδὲν πεπόνθασι πλὴν ἅ πολέμῳ καὶ κατὰ κράτος ἀλόντας ἀνθρώπους κωλύσαι παθεῖν οὐ δυνατόν ἐστίν· οὕτω δ' ἁλῶναι δι' αὐτούς, πολλὰ προκαλουμένῳ πεισθῆναι μὴ ἐβελήσαντας· οὐ γὰρ ὑπὸ τῶν τυράννων πολεμῆσαι βιασθέντας, ἀλλὰ κάκείνους ἐπὶ τῷ πολεμεῖν ἐλέσθαι τυράννους.

Marc 23 8 λεχθέντων δὲ τῶν λόγων, [καὶ] μεθισταμένοις ὥσπερ εἴωθεν <ἐκ> τῆς βουλῆς τοῖς Συρακοσίοις συνεξῆλθε Μάρκελλος, ἐπὶ τῷ συνάρχοντι ποιησάμενος τὴν σύγκλητον, καὶ πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ βουλευτηρίου διέτριβεν, οὔτε φόβῳ διὰ τὴν δίκην οὔτε θυμῷ πρὸς τοὺς Συρακοσίους τοῦ συνήθους μεταβαλὼν καταστήματος, ἀλλὰ πράως πάνυ καὶ κοσμίως τὸ τῆς δίκης τέλος ἐκδεχόμενος. ^[5]

Marc 23 9 ἐπεὶ δὲ διηνέχθησαν αἱ γνώμαι καὶ νικῶν ἀπεδείχθη, προσπίπτουσιν αὐτῷ [οἱ] Συρακοσίοι, μετὰ δακρύων δεόμενοι τὴν ὀργὴν [τὴν] εἰς αὐτοὺς ἀφεῖναι τοὺς παρόντας, οἰκτιραὶ δὲ τὴν ἄλλην πόλιν, μεμνημένην ὧν ἔτυχεν αἰεὶ καὶ χάριν ἔχουσιν.

Marc 23 10 ἐπικλασθεὶς οὖν ὁ Μάρκελλος τούτοις τε διηλλάγη, καὶ τοῖς ἄλλοις Συρακοσίοις αἰεὶ τι πράττων ἀγαθὸν διετέλει, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἣν ἀπέδωκεν αὐτοῖς καὶ τοὺς νόμους καὶ τῶν κτημάτων τὰ περιόντα βέβαια παρέσχεν ἢ σύγκλητος.

Marc 23 11 ἀνθ' ὧν ἄλλας τε τιμὰς ὑπερφυεῖς ἔσχε παρ' αὐτοῖς, καὶ νόμον ἔθεντο τοιοῦτον, ὅποταν ἐπιβῇ Σικελίας Μάρκελλος ἢ τῶν ἐγγόνων τις αὐτοῦ, στεφανηφορεῖν Συρακοσίους καὶ θύειν τοῖς θεοῖς. Τούντεϋθεν ἤδη τρέπεται πρὸς Ἀννίβαν· καὶ τῶν ἄλλων ὑπάτων καὶ ἡγεμόνων σχεδὸν πάντων μετὰ τὴν ἐν Κάνναις <ἀτυχίαν> ἐνὶ στρατηγίᾳ τῷ φυγομαχεῖν χρωμένων ἐπὶ τὸν ἄνδρα, παρατάττεσθαι δὲ καὶ συμπλέκεσθαι μηδενὸς τολμῶντος, αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἐναντίαν ὥρμησεν ὁδόν, οἰόμενος τῷ δοκοῦντι καταλύσειν Ἀννίβαν χρόνῳ πρότερον ἐκτριβεῖσαν ὑπ' ἐκείνου λήσεσθαι τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὸν Φάβιον αἰεὶ τῆς ἀσφαλείας ἐχόμενον οὐ καλῶς ἐκεῖν <ἦσ> ἰᾶσθαι τὸ νόσημα, τῆς πατρίδος περιμένοντα τῇ ῥώμῃ μαραινομένη συναποσβῆναι τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἰατρῶν τοὺς ἀτόλμους καὶ δειλοὺς πρὸς τὰ βοηθήματα, τῆς νόσου παρακμὴν <τὴν> τῆς δυνάμεως ἐξανάλωσιν ἡγουμένους. ^[5]

Marc 24 3 πρῶτον μὲν οὖν [τὰς] Σαυνιτῶν τινὰς πόλεις <οὐ> μεγάλας ἀφεστώσας ἐλών, σιτόν τε πολὺν ἀποκείμενον ἐν αὐταῖς καὶ χρήματα καὶ τοὺς φυλάσσοντας Ἀννίβου στρατιώτας τρισχιλίους ὄντας ἔλαβεν· ἔπειτα τοῦ Ἀννίβου Φούλβιον Γναῖον ἀνθύπατον ἐν Ἀπουλίᾳ κατακτείναντος μὲν αὐτὸν σὺν ἔνδεκα χιλιάρχοις, κατακόψαντος δὲ τῆς στρατιᾶς τὸ πλεῖστον, ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην γράμματα τοὺς πολίτας παρακαλῶν θαρρεῖν· αὐτὸς γὰρ ἤδη βαδίζειν ὡς ἀφέλοιτο τὴν χαρὰν Ἀννίβου. ^[5]

Marc 24 5 καὶ ταῦτα μὲν ὁ Λίβιός φησιν (27, 2, 2) ἀναγνωσθέντα τὰ γράμματα μὴ τῆς λύπης ἀφελεῖν, ἀλλὰ τῷ φόβῳ προσθεῖναι, τῶν Ῥωμαίων μεῖζον ἡγουμένων τοῦ γεγονότος τὸ κινδυνευόμενον, ὅσῳ Φουλβίου κρείττων ἦν Μάρκελλος· ὁ δ' ὥσπερ ἔγραψεν εὐθύς Ἀννίβαν δίδωκων εἰς τὴν Λευκανίαν ἐνέβαλε, καὶ περὶ πόλιν Νομίστρωνα καθήμενον ὑπὲρ λόφων ὀχυρῶν καταλαβὼν, αὐτὸς ἐν τῷ πεδίῳ κατεστρατοπέδευσε.

Marc 24 7 τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρότερος εἰς μάχην παρατάξας τὸ στράτευμα, [καὶ] καταβάντος Ἀννίβου συνέβαλε μάχην κρίσιν οὐ λαβοῦσαν, ἰσχυρὰν δὲ καὶ μεγάλην γενομένην· ἀπὸ γὰρ ὥρας τρίτης συμπεσόντες, ἤδη σκότους μόλις διελύθησαν.

Marc 24 8

ἅμα δ' ἡμέρᾳ προαγαγὼν αὖθις τὸ στράτευμα παρέταξε διὰ τῶν νεκρῶν, καὶ προὔκαλεῖτο διαγωνίσασθαι περὶ τῆς νίκης τὸν Ἀννίβαν.

Marc 24 9 ἀναξεύξαντος δ' ἐκείνου, σκυλεύσας τοὺς πολεμίους νεκροὺς καὶ θάψας τοὺς φίλους, ἐδίωκεν αὖθις, καὶ πολλὰς μὲν ὑφέντος ἐνέδρας, οὐδεμιᾷ περιπεσῶν, ἐν δὲ πᾶσι τοῖς ἀκροβολισμοῖς πλεῖον ἔχων, ἐθαυμάζετο. Διὸ καὶ τῶν ἀρχαιρεσίων ἐπειγόντων, ἔδοξε τῇ βουλῇ μᾶλλον ἐκ Σικελίας τὸν ἕτερον ἐπάγειν ὑπατον ἢ Μάρκελλον Ἀννίβᾳ συνηρημένον κινεῖν, ἐλθόντα δ' ἐκέλευεν εἰπεῖν δικτάτορα Κόϊντον Φούλβιον. ^[5]

Marc 24 11 ὁ γὰρ δικτάτωρ οὐκ ἔστιν ὑπὸ τοῦ πλήθους οὐδὲ τῆς βουλῆς αἰρετός, ἀλλὰ τῶν ὑπάτων τις ἢ τῶν στρατηγῶν προελθὼν εἰς τὸν δῆμον ὃν αὐτῷ δοκεῖ λέγει δικτάτορα.

Marc 24 12 καὶ διὰ τοῦτο δικτάτωρ ὁ ῥηθεὶς καλεῖται· τὸ γὰρ λέγειν δίκερε Ῥωμαῖοι καλοῦσιν· ἔνιοι δὲ 〈φασι〉 τὸν δικτάτορα τῷ μὴ προτιθέναι ψῆφον ἢ χειροτονίαν, ἀλλ' ἂφ' αὐτοῦ τὰ δόξαντα προστάττειν καὶ λέγειν οὕτως ὠνομάσθαι· καὶ γὰρ τὰ διαγράμματα τῶν ἀρχόντων Ἑλλήνες 〈μὲν〉 διατάγματα, Ῥωμαῖοι δ' ἔδικτα προσαγορεύουσιν.

Marc 25 1 Ἐπεὶ δ' ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Σικελίας ὁ τοῦ Μαρκέλλου συνάρχων ἕτερον ἐβούλετο λέγειν δικτάτορα, καὶ βιασθῆναι παρὰ γνώμην μὴ βουλόμενος ἐξέπλευσε νυκτὸς εἰς Σικελίαν, οὕτως ὁ μὲν δῆμος ὠνόμασε δικτάτορα Κόϊντον Φούλβιον, ἡ βουλή δ' ἔγραψε Μαρκέλλῳ κελεύουσα τοῦτον 〈ἀν〉 εἰπεῖν. ^[5]

Marc 25 2 ὁ δὲ πεισθεὶς ἀνεῖπε καὶ συνεπεκύρωσε τοῦ δήμου τὴν γνώμην, αὐτὸς δὲ πάλιν ἀνθύπατος εἰς τοῦπιόν ἀπεδείχθη. Συνθέμενος δὲ πρὸς Φάβιον Μάξιμον, ὅπως ἐκεῖνος μὲν ἐπιχειρῇ Ταραντίνοις, αὐτὸς δὲ συμπλεκόμενος καὶ περιέλκων Ἀννίβαν ἐμποδῶν ἢ τοῦ βοηθεῖν πρὸς ἐκεῖνον, ἐπέβαλε περὶ Κανύσιον, καὶ πολλὰς ἀλλάσسونτι στρατοπεδείας καὶ φυγομαχοῦντι πανταχόθεν ἐπεφαίνετο, τέλος δ' ἰδρυνθέντα προσκείμενος ἐξανίστη τοῖς ἀκροβολισμοῖς. ^[5]

Marc 25 4 ὀρμήσαντος δὲ μάχεσθαι δεξάμενος ὑπὸ νυκτὸς διελύθη· καὶ μεθ' ἡμέραν αὖθις ἐν τοῖς ὅπλοις ἐωρᾶτο τὸν στρατὸν ἔχων παρατεταγμένον, ὥστε τὸν Ἀννίβαν περιαλγῇ γενόμενον τοὺς Καρχηδονίους ἀθροῖσαι καὶ δεηθῆναι τὴν μάχην ἐκείνην ὑπὲρ πασῶν ἀγωνίσασθαι τῶν ἔμπροσθεν. ^[5]

Marc 25 5 „ὄρᾳτε γὰρ“ εἶπεν „ὥς οὐδ' ἀναπνεῦσαι μετὰ νίκας τοσαύτας οὐδὲ σχολὴν ἄγειν κρατοῦσιν ἡμῖν ἔστιν, εἰ μὴ τοῦτον ὠσαίμεθα τὸν ἄνθρωπον.

Marc 25 6 “ ἐκ τούτου συμβαλόντες ἐμάχοντο, καὶ δοκεῖ παρὰ τὸ ἔργον ἀκαίρῳ στρατηγῆματι χρώμενος ὁ Μάρκελλος σφαλῆναι.

Marc 25 7 τοῦ γὰρ δεξιοῦ πονοῦντος, ἐκέλευσεν 〈ἐν〉 τῶν ταγμάτων εἰς τοῦμπροσθεν προελθεῖν· ἡ δὲ μετακίνησις αὕτη ταραξάσα τοὺς μαχομένους παρέδωκε τὸ νίκημα τοῖς πολεμίοις, ἑπτακοσίων ἐπὶ δισχιλίοις Ῥωμαίων πεσόντων.

Marc 25 8 ἀναχωρήσας δ' ὁ Μάρκελλος εἰς τὸν χάρακα καὶ συναγαγὼν τὸν στρατὸν, ὁρᾶν ἔφη Ῥωμαίων ὅπλα πολλὰ καὶ σώματα, Ῥωμαῖον δὲ μηδέν' ὁρᾶν.

Marc 25 9 αἰτουμένων δὲ συγγνώμην, οὐκ ἔφη διδόναι νενικημένοις, ἐὰν δὲ νικήσωσι, δώσειν· αὐρίον δὲ μαχεῖσθαι πάλιν, ὅπως οἱ πολῖται τὴν νίκην πρότερον ἢ τὴν φυγὴν ἀκούσωσι.

Marc 25 10 διαλεχθεὶς δὲ ταῦτα, προσέταξε ταῖς ἡττημέναις σπεύραις ἀντὶ πυρῶν κριθὰς μετρηῆσαι. δι' ἃ πολλῶν ἀπὸ τῆς μάχης ἐπικινδύνως καὶ πονήρως ἐχόντων, οὐδένα φασὶν ὃν οἱ Μαρκέλλου λόγοι τῶν τραυμάτων οὐχὶ μᾶλλον ἤλγυναν. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ προὔκειτο μὲν ὁ φοινικοῦς χιτῶν ὥς εἴωθε μάχης ἐσομένης σύμβολον, αἱ δ' ἡττησάμεναι σπεῖραι τὴν πρώτην αὐταὶ δεηθεῖσαι τάξιν ἐλάμβανον, τὴν δ' ἄλλην ἐξάγοντες οἱ χιλιάρχοι στρατιὰν παρενέβαλλον. ^[5]

Marc 26 2

ἀκούσας δ' ὁ Ἀννίβας „ὦ Ἡράκλειος“ εἶπε, „τί χρήσεται τις ἀνθρώπῳ μήτε τὴν χεῖρονα τύχην μήτε τὴν βελτίονα φέρειν εἰδότε; μόνος γὰρ οὗτος οὔτε νικῶν δίδωσιν ἀνάπαυσιν, οὔτε λαμβάνει νικώμενος, ἀλλ' αἰεὶ μαχησόμεθα πρὸς τοῦτον ὡς ἔοικεν, ὥ τοῦ τολμᾶν αἰεὶ καὶ <τὸ> θαρρεῖν εὐτυχοῦντι καὶ σφαλλομένῳ τὸ αἰδεῖσθαι πρόφασίς ἐστιν.“^[5]

Marc 26 3 “ ἐκ τούτου συνήεσαν αἱ δυνάμεις, καὶ τῶν ἀνδρῶν ἴσα φερομένων, ἐκέλευσεν Ἀννίβας τὰ θηρία καταστήσαντας εἰς πρώτην τάξιν ἐπάγειν τοῖς ὅπλοις τῶν Ῥωμαίων· ὠθισμοῦ δὲ μεγάλου καὶ ταραχῆς εὐθὺς ἐν τοῖς πρώτοις γενομένης, εἷς τῶν χιλιάρχων ὄνομα Φλάβιος ἀναρπάσας σημαίαν ὑπηντίαζε, καὶ τῷ στύρακι τὸν πρῶτον ἐλέφαντα τύπτων ἀπέστρεφεν· ὁ δ' ἐμβالὼν εἰς τὸν ὀπίσω, συνετάραξε καὶ τοῦτον καὶ τοὺς ἐπιφερομένους.^[5]

Marc 26 5 κατιδὼν δὲ τοῦτο Μάρκελλος ἐκέλευσε τοὺς ἵππεῖς ἐλαύνειν ἀνὰ κράτος πρὸς τὸ θορυβούμενον καὶ ποιεῖν ἔτι μᾶλλον αὐτοῖς περιπετεῖς τοὺς πολεμίους.

Marc 26 6 οὗτοί τε δὴ λαμπρῶς ἐμβalόντες ἀνέκοπτον ἄχρι τοῦ στρατοπέδου τοὺς Καρχηδονίους, καὶ τῶν θηρίων τὰ κτεινόμενα καὶ πίπτοντα τὸν πλεῖστον αὐτῶν φόνον ἀπειργάζετο.

Marc 26 7 λέγονται γὰρ ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους ἀποθανεῖν· Ῥωμαίων δὲ νεκροὶ μὲν ἐγένοντο τρισχίλιοι, τραυματαῖα δ' ὀλίγου δεῖν ἅπαντες.

Marc 26 8 καὶ τοῦτο παρέσχεν Ἀννίβας καθ' ἡσυχίαν ἀναστάντι νυκτὸς ἄραι πορρωτάτῳ τοῦ Μαρκέλλου· διώκειν γὰρ οὐκ ἦν δυνατὸς ὑπὸ πλήθους τῶν τετρωμένων, ἀλλὰ κατὰ σχολὴν εἰς Καμπανίαν ἀνέζευξε, καὶ τὸ θέρος ἐν Σινοέσση διῆγεν, ἀναλαμβάνων τοὺς στρατιώτας. Ὁ δ' Ἀννίβας ὡς ἀπέρρηξεν ἑαυτὸν τοῦ Μαρκέλλου, χρώμενος ὥσπερ λελυμένῳ τῷ στρατεύματι πᾶσαν ἀδεῶς ἐν κύκλῳ περιῖων ἔφλεγε τὴν Ἰταλίαν, καὶ κακῶς ἤκουσεν ἐν Ῥώμῃ Μάρκελλος.^[5]

Marc 27 2 οἱ δ' ἐχθροὶ Πουβλίκιον Βίβλον ἕνα τῶν δημάρχων ἀνέστησαν ἐπὶ τὴν κατηγορίαν αὐτοῦ, δεινὸν εἰπεῖν ἄνδρα καὶ βίαιον· ὃς πολλάκις συναγαγὼν τὸν δῆμον ἔπειθεν ἄλλῳ παραδοῦναι στρατηγῷ τὴν δύναμιν· „ἐπεὶ Μάρκελλος“ ἔφη „μικρὰ τῷ πολέμῳ προγεγυμνασμένος, ὥσπερ ἐκ παλαιστρας ἐπὶ θερμὰ λουτρὰ θεραπεύσων ἑαυτὸν τέτραπται.

Marc 27 4 “ ταῦτα πυνθανόμενος ὁ Μάρκελλος, ἐπὶ μὲν τοῦ στρατοπέδου τοὺς πρεσβευτὰς ἀπέλιπεν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰς διαβολὰς [ἐπ']ἀπολογησόμενος εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν.

Marc 27 5 ἐκ δὲ τῶν διαβολῶν ἐκείνων δίκην εὔρε παρεσκευασμένην ἐφ' αὐτόν. ἡμέρας οὖν ὀρισθείσης, καὶ τοῦ δήμου συνελθόντος εἰς τὸν Φλαμίνιον ἵππόδρομον, ὁ μὲν Βίβλος ἀναβὰς κατηγόρησεν, ὁ δὲ Μάρκελλος ἀπελογεῖτο βραχέα μὲν καὶ ἀπλᾶ δι' ἑαυτοῦ, πολλὴν δὲ καὶ λαμπρὰν οἱ δοκιμώτατοι καὶ πρῶτοι τῶν πολιτῶν παρρησίαν ἤγον, παρακαλοῦντες μὴ χείρονας τοῦ πολεμίου κριτὰς φανῆναι, δειλίαν Μαρκέλλου καταψηφισαμένους, ὃν μόνον φεύγει τῶν ἡγεμόνων ἐκεῖνος καὶ διατελεῖ τούτῳ μὴ μάχεσθαι στρατηγῶν ὡς τοῖς ἄλλοις μάχεσθαι.^[5]

Marc 27 7 ῥηθέντων δὲ τῶν λόγων τούτων, τοσοῦτον ἢ τῆς δίκης ἐλπίς ἐψεύσατο τὸν κατήγορον, ὥστε μὴ μόνον ἀφεθῆναι τῶν αἰτιῶν τὸν Μάρκελλον, ἀλλὰ καὶ τὸ πέμπτον ὕπατον ἀποδειχθῆναι. Παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχήν, πρῶτον μὲν ἐν Τυρρηνίᾳ μέγα κίνημα πρὸς ἀπόστασιν ἔπαυσε καὶ κατεπράυνεν, ἐπελθὼν τὰς πόλεις· ἔπειτα ναὸν ἐκ τῶν Σικελικῶν λαφύρων ὑποδομημένον ὑπ' αὐτοῦ Δόξης καὶ Ἀρετῆς καθιερώσαι βουλόμενος, καὶ κωλυθεὶς ὑπὸ τῶν ἱερέων, οὐκ ἀξιούντων ἐνὶ ναῷ δύο θεοὺς περιέχεσθαι, πάλιν ἤρξατο προσοικοδομεῖν ἕτερον, οὐ ῥαδίως φέρων τὴν γεγεννημένην ἀντίκρουσιν, ἀλλ' ὥσπερ οἰωνιζόμενος.^[5]

Marc 28 3 καὶ γὰρ ἄλλα <τε> πολλὰ σημεῖα διετάραττεν αὐτόν, ἱερῶν τινων κεραυνώσεις, καὶ μύες τὸν ἐν Διὸς χρυσὸν διαφαγόντες· ἐλέχθη δὲ καὶ βοῦν ἀνθρώπου φωνὴν ἀφεῖναι, καὶ παιδίον ἔχ <ον> κεφαλὴν ἐλέφαντος γενέσθαι, καὶ [περιγενέσθαι] περὶ τὰς ἐκθύσεις καὶ ἀποτροπὰς δυσιεροῦντες οἱ μάντιες κατεῖχον αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ σπαργῶντα καὶ φλεγόμενον.^[5]

Marc 28 4

οὐδείς γὰρ ἔρωτα τοσοῦτον ἠράσθη πράγματος οὐδενός, ὅσον οὗτος ὁ ἀνὴρ τοῦ μάχη κριθῆναι πρὸς Ἀννίβαν.

Marc 28 5 τοῦτο καὶ νύκτωρ ὄνειρον ἦν αὐτῷ, καὶ μετὰ φίλων καὶ συναρχόντων ἐν βούλευμα καὶ μία πρὸς θεοὺς φωνή, παραταττόμενον Ἀννίβαν λαβεῖν.

Marc 28 6 ἥδιστα δ' ἂν μοι δοκεῖ τείχους ἐντὸς ἢ τινος χάρακος ἀμφοτέροις τοῖς στρατεύμασι περιτεθέντος διαγωνίσασθαι, καὶ εἰ μὴ πολλῆς μὲν ἤδη μεστὸς ὑπῆρχε δόξης, πολλὴν δὲ πείραν παρεσχέκει τοῦ παρ' ὄντιν' οὖν τῶν στρατηγῶν ἐμβριθῆς γεγονέναι καὶ φρόνιμος, κἂν εἶπον, ὅτι μεираκιῶδες αὐτῷ προσπεπτῶκει καὶ φιλοτιμότερον πάθος ἢ κατὰ πρεσβύτην τοσοῦτον· ὑπὲρ γὰρ ἐξήκοντα γεγονῶς ἔτη τὸ πέμπτον ὑπάτευεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ θυσιῶν καὶ καθαρμῶν ὧν ὑπηγόρευον οἱ μάντις γενομένων, ἐξῆλθε μετὰ τοῦ συνάρχοντος ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ πολλὰ μεταξὺ Βαντίας πόλεως καὶ Βενυσίας καθήμενον ἠρέθιζε τὸν Ἀννίβαν. ^[5]

Marc 29 2 ὁ δ' εἰς μάχην μὲν οὐ κατέβαινεν, αἰσθόμενος δὲ πεμπομένην ὑπ' αὐτῶν στρατιὰν ἐπὶ Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους, κατὰ τὸν περὶ Πετηλίαν λόφον ὑφείς ἐνέδρας πεντακοσίους καὶ δισχιλίους ἀπέκτεινε.

Marc 29 3 τοῦτο Μάρκελλον ἐξέφερε τῷ θυμῷ πρὸς τὴν μάχην, καὶ προσῆγεν ἄρας ἐγγυτέρω τὴν δύναμιν.

Marc 29 4 ἦν δὲ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων λόφος ἐπικικῶς μὲν εὐερκής, ὕλης δὲ παντοδαπῆς ἀνάπλεως· εἶχε δὲ καὶ σκοπὰς περικλινεῖς ἐπ' ἀμφοτέρα, καὶ ναμάτων ὑπεφαίνοντο πηγαὶ καταρρεόντων.

Marc 29 5 ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ῥωμαῖοι <τὸν> Ἀννίβαν, ὅτι πρῶτος ἐλθὼν εὐφυᾶ τόπον οὕτως οὐ κατέσχεν, ἀλλ' ἀπέλιπε τοῖς πολεμίοις.

Marc 29 6 τῷ δ' ἄρα καλὸν μὲν [τῷ] στρατοπεδεῦσαι τὸ χωρίον ἐφαίνετο, πολὺ δὲ κρεῖττον ἐνεδρεῦσαι, καὶ πρὸς τοῦτο μᾶλλον αὐτῷ χρῆσθαι βουλόμενος, ἐνέπλησε τὴν ὕλην καὶ τὰς κοιλάδας ἀκοντιστῶν τε πολλῶν καὶ λογχοφόρων, πεπεισμένος ἐπάξεσθαι δι' εὐφυΐαν αὐτὰ τὰ χωρία τοὺς Ῥωμαίους. ^[5]

Marc 29 7 οὐδ' ἀπεψεύσθη τῆς ἐλπίδος· εὐθὺς γὰρ ἦν πολὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ῥωμαίων λόγος, ὡς χρή τὸ χωρίον καταλαμβάνειν, καὶ διεστρατήγουν ὅσα πλεονεκτήσουσι τοὺς πολεμίους, μάλιστα μὲν ἐκεῖ στρατοπεδεύσαντες, εἰ δὲ μή, τειχίσαντες τὸν λόφον. ^[5]

Marc 29 8 ἔδοξεν οὖν τῷ Μαρκέλλῳ μετ' ὀλίγων ἵπποτῶν ἐπελάσαντι κατασκέψασθαι, καὶ λαβὼν τὸν μάντιν ἐθύετο· καὶ τοῦ πρώτου πεσόντος ἱερείου, δείκνυσιν αὐτῷ τὸ ἦπαρ οὐκ ἔχον κεφαλὴν ὁ μάντις· ἐπιθυσάμενου δὲ τὸ δεύτερον, ἢ τε κεφαλὴ μέγεθος ὑπερφυῆς ἀνέσχε, καὶ τᾶλλα φαιδρὰ θαυμαστῶς διεφάνη, καὶ λύσιν ἔχειν ὁ τῶν πρώτων φόβος ἔδοξεν.

Marc 29 10 οἱ δὲ μάντις ταῦτα μᾶλλον ἔφασαν δεδιέναι καὶ ταραττεσθαι· λαμπροτάτων γὰρ ἐπ' αἰσχίστοις καὶ σκυθρωποτάτοις ἱεροῖς γενομένων, ὑποπτον εἶναι τῆς μεταβολῆς τὴν ἀτοπίαν.

Marc 29 11 ἀλλὰ γὰρ τὸ πεπρωμένον οὐ πῦρ οὐ σιδαροῦν σχήσει τεῖχος, κατὰ Πίνδαρον (fg. 232 Sn.), ἐξήει τόν τε συνάρχοντα Κρισπῖνον παραλαβὼν καὶ τὸν υἱὸν χιλιαρχοῦντα καὶ τοὺς σύμπαντας ἵππεῖς εἴκοσι καὶ διακοσίους, ὧν Ῥωμαῖος οὐδείς ἦν, ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι Τυρρηνοί, τεσσαράκοντα δὲ Φρεγελλανοί, πείραν ἀρετῆς καὶ πίστεως ἀεὶ τῷ Μαρκέλλῳ δεδωκότες. ^[2]

Marc 29 13 ὑλῶδους δὲ τοῦ λόφου καὶ συνηρεφοῦς ὄντος, ἀνὴρ καθήμενος ἄνω σκοπὴν εἶχε τοῖς πολεμίοις, αὐτὸς οὐ συνωρώμενος, καθορῶν δὲ τῶν Ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον καὶ τὰ γινόμενα.

Marc 29 14 τοῦτου φράσαντος τοῖς λοχῶσι, προσελαύνοντα τὸν Μάρκελλον ἔασαντες ἐγγὺς προσ[ε]λθεῖν, ἐξαίφνης ἀνέστησαν, καὶ περιχυθέντες ἅμα πανταχόθεν ἠκόντιζον, ἔπαιον, ἐδίωκον τοὺς φεύγοντας, συνεπλέκοντο τοῖς ὑφισταμένοις.

Marc 29 15

οὗτοι δ' ἦσαν οἱ τεσσαράκοντα Φρεγελλανοί, καὶ τῶν Τυρρηνῶν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ διατρεσάντων, αὐτοὶ συστραφέντες ἡμύνοντο πρὸ τῶν ὑπάτων, ἄχρι οὗ Κρισπῖνος μὲν ἀκοντίσμασι δυσὶ βεβλημένος ἐπέστρεψεν εἰς φυγὴν τὸν ἵππον, Μάρκελλον δέ τις λόγχῃ πλατεῖα διὰ τῶν πλευρῶν διήλασεν, ἣν λαγκίαν καλοῦσιν. ^[5]

Marc 29 16 οὕτω δὲ καὶ τῶν Φρεγελλανῶν οἱ περιόντες ὀλίγοι παντάπασιν αὐτὸν μὲν πεσόντα λείπουσι, τὸν δ' υἱὸν ἀρπάσαντες τετρωμένον φεύγουσιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

Marc 29 17 ἐγένοντο δὲ νεκροὶ μὲν οὐ πολλῷ τῶν τεσσαράκοντα πλείους, αἰχμάλωτοι δὲ τῶν μὲν ῥαβδούχων πέντε, τῶν δ' ἰππέων εἴκοσι δυεῖν δέοντες.

Marc 29 18 ἐτελεύτησε δὲ καὶ Κρισπῖνος ἐκ τῶν τραυμάτων, οὐ πολλὰς ἡμέρας ἐπιβιώσας, καὶ πάθος τοῦτο Ῥωμαίοις συνέπεσε πρότερον οὐ γεγονός, ἀμφοτέρους ἐξ ἐνὸς ἀγῶνος τοὺς ὑπάτους ἀποθανεῖν. Ἀννίβας δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἐλάχιστος ἦν λόγος, Μάρκελλον δὲ πεπτωκέναι πυθόμενος, αὐτὸς ἐξέδραμεν ἐπὶ τὸν τόπον, καὶ τῷ νεκρῷ παραστάς, καὶ πολὺν χρόνον τήν τε ῥώμην τοῦ σώματος καταμαθὼν καὶ τὸ εἶδος, οὔτε φωνὴν ἀφῆκεν ὑπερήφανον, οὔτ' ἀπ' ὀψεως τὸ χαῖρον, ὥς ἄν τις ἐργώδη πολέμιον καὶ βαρὺν ἀπεκτονῶς, ἐξέφηνεν, ἀλλ' ἐπιθαυμάσας τὸ παράλογον τῆς τελευτῆς, τὸν μὲν δακτύλιον ἀφείλετο, τὸ δὲ σῶμα κοσμήσας πρέποντι κόσμῳ καὶ περιστείλας ἐντίμως ἔκαυσε, καὶ τὰ λείψανα συνθεὶς εἰς κάλπιν ἀργυρᾶν καὶ χρυσοῦν ἐμβαλὼν στέφανον, ἀπέστειλε πρὸς τὸν υἱόν. ^[5]

Marc 30 3 τῶν δὲ Νομάδων τινὲς περιτυχόντες τοῖς κομίζουσιν ὥρμησαν ἀφαιρεῖσθαι τὸ τεῦχος, ἀντιλαμβανομένων δ' ἐκείνων ἐκβιαζόμενοι καὶ μαχόμενοι, διέρριψαν τὰ ὄστα.

Marc 30 4 πυθόμενος δ' Ἀννίβας καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἰπὼν „οὐδὲν ἄρα δυνατόν γενέσθαι ἄκοντος θεοῦ,“ τοῖς μὲν Νομάσιν ἐπέθηκε δίκην, οὐκέτι δὲ κοιμίδης ἢ συλλογῆς τῶν λειψάνων ἐφρόντισεν, ὥς δὴ κατὰ θεόν τινα καὶ τῆς τελευτῆς καὶ τῆς ἀταφίας παραλόγως οὕτω τῷ Μαρκέλλῳ γενομένης. ^[5]

Marc 30 5 ταῦτα μὲν οὖν οἱ περὶ Κορνήλιον Νέπωτα (HRR II 35) καὶ Οὐαλέριον Μάξιμον ἱστορήκασιν· Λίβιος δὲ καὶ Καῖσαρ ὁ Σεβαστὸς (ORF Meyer 521) κοιμισθῆναι τήν ὑδρίαν πρὸς τὸν υἱὸν εἰρήκασιν καὶ ταφῆναι λαμπρῶς. Ἦν δ' ἀναθήμα <τα> Μαρκέλλου δῖχα τῶν ἐν Ῥώμῃ γυμνάσιον μὲν ἐν Κατάνῃ τῆς Σικελίας, ἀνδριάντες δὲ καὶ πίνακες τῶν ἐκ Συρακουσῶν ἐν τε Σαμοθράκῃ παρὰ τοῖς θεοῖς οὓς Καβείρους ὠνόμαζον, καὶ περὶ Λίνδον ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς. ^[5]

Marc 30 7 ἐκεῖ δ' αὐτοῦ τῷ ἀνδριάντι τοῦτ' ἦν ἐπιγεγραμμένον, ὡς Ποσειδώνιός φησι (FGrH 87 F 44), τὸ ἐπίγραμμα (168 Preger)· Οὗτός τοι Ῥώμης ὁ μέγας ξένη πατρίδος ἀστός, Μάρκελλος κλεινῶν Κλαύδιος ἐκ πατέρων, ἐπτάκι τὰν ὑπάταν ἀρχὰν ἐν Ἀρῇ φυλάξας, ὧ πολὺν ἀντιπάλων ἐγκατέχευε φόνον. ^[3]

Marc 30 9 τὴν γὰρ ἀνθύπατον ἀρχήν, ἣν δις ἤρξε, ταῖς πέντε προσκατηρίθμησεν ὑπατεῖαις ὁ τὸ ἐπίγραμμα ποιήσας. Γένος δ' αὐτοῦ λαμπρὸν ἄχρι Μαρκέλλου τοῦ Καίσαρος ἀδελφιδοῦ διέτεινεν, ὃς Ὀκταβίας ἦν τῆς Καίσαρος ἀδελφῆς υἱὸς ἐκ Γαΐου Μαρκέλλου γεγονώς, ἀγορανομῶν δὲ Ῥωμαίων ἐτελεύτησε νυμφίος, Καίσαρος θυγατρὶ χρόνον οὐ πολὺν συνοικήσας. ^[4]

Marc 30 11 εἰς δὲ τιμὴν αὐτοῦ καὶ μνήμην Ὀκταβία μὲν ἡ μήτηρ τὴν βιβλιοθήκην ἀνέθηκε, Καῖσαρ δὲ θέατρον ἐπιγράψας Μαρκέλλου.